МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Кваліфікаційна робота
магістра

на тему **МЕТАФОРА ЯК ЧАСТИНА КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИКІВ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0353-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Коса Ганна Вікторівна

Керівник к. ф. н., доц. Залужна М.В.

Рецензент д.ф.н, проф. Приходько Г. І.

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології_____
Кафедра англійської філології та лінгводидактики_____
Освітній рівень магістр_____
Спеціальність 035 Філологія_____
Спеціалізація 035.041 Германські мова та літератури(переклад включно), перша – англійська
Освітня програма Мова і література (англійська)_____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

КОСІ ГАННІ ВІКТОРІВНІ
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Метафора як частина комунікативних стратегій англомовних політиків» _____

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту)Залужна Марина Володимирівна , к.ф.н., доцент _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «27» лютого 2024 року № 352-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) _____
9 грудня 2024 р. _____

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) теоретико-методологічні засади дослідження метафори у сучасному політичному дискурсі; аутентичні видання; політичні промови англомовних політиків._____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1)проаналізувати теоретичні основи вивчення метафори в лінгвістиці; 2)проаналізувати різні підходи до класифікації метафор; 3) дослідити типологію метафор у політичному дискурсі; 4) розглянути прагматичні аспекти використання метафори у політичній комунікації; 5)проаналізувати комунікативні стратегії у політиці та роль метафори у їх реалізації; 6)виконати порівняльний аналіз метафор, у промовах чотирьох англомовних політиків;7) визначити частотність застосування метафор у промовах політиків; 8)оцінити вплив метафоричних конструкцій на формування суспільної думки та політичного іміджу.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Залужна М.В., к.ф.н., доц.	06.03.2024	05.05.2024
Розділ 1	Залужна М.В., к.ф.н., доц.	15.06.2024	15.06.202
Розділ 2	Залужна М.В., к.ф.н., доц	15.06.2024	15.06.24
Розділ 3	Залужна М.В., к.ф.н., доц.	05.09.2024	05.09.2024
Висновки	Залужна М.В., к.ф.н., доц.	15.10.2024	15.10.2024

6. Дата видачі завдання 06.03.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	березень 2024	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2024	виконано
3.	Написання вступу	червень 2024	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2024	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2024	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2024	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2024	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2024	виконано
9.	Захист	грудень 2024	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____ Г.В. Коса
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ М.В. Залужна
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ М.В. Залужна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 60 сторінок, 51 джерело.

Об’єкт дослідження: комунікативні стратегії англомовних політиків, у межах яких метафора виступає як ефективний інструмент впливу на аудиторію та формування політичних наративів.

Мета роботи: вивчення ролі метафори як комунікативної стратегії, в промовах англомовних політиків, визначення її когнітивного аспекту і прагматичних функцій у політичному дискурсі, а також дослідження її впливу на формування політичних наративів.

Теоретико-методологічні засади: положення теорії метафор у лінгвістиці (Ф. Ніцше, М. Блек, Дж. Лакофф та М.Джонсон, Дж. Чартеріс-Блек**),** теорія прагматики **(**Дж. Вершурен, Г. П. Ґрайс, Д.Спербер, Д. Вілсон**)** метод MIP (Pragglejaz Group), прагматичні дослідження(Я. Босман).

Отримані результати: У результаті дослідження встановлено, що метафора є ключовим механізмом у формуванні комунікативних стратегій англомовних політиків. Вона виконує ряд прагматичних функції, сприяючи спрощенню складних концепцій та ефективному впливу на аудиторію. Застосування класифікації Лакоффа і Джонсона дозволило визначити три основні типи метафор — орієнтаційні, онтологічні та структурні, які структурно впливають на політичні послання. Розроблений метод ідентифікації метафоричного джерела підтвердив, що використання певних доменів залежить від культурного контексту. Виявлено, що метафори формують ідеологічні рамки, адаптують складні ідеї до сприйняття аудиторії, маніпулюють емоціями та сприйняттям. Отримані результати демонструють перспективи для міжкультурних досліджень і вивчення метафор у цифрових медіа, особливо в контексті політичного дискурсу.

Ключові слова: *метафора, політична метафора, прагматика, англомовний політичний дискурс*

ЗМІСТ

ВСТУП…… 3

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНА «МЕТАФОРА» В ЛІНГВІСТИЦІ ……..8

1.1 Метафора як лінгвістична проблема: історія вивчення та проблематика визначення……8

1.2 Типологія метафор у політичній риториці……13

1.3 Прагматичні аспекти у дослідженні метафори…….……21

РОЗДІЛ 2 КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ У ПОЛІТИЦІ……...28

2.1. Теоретичні засади дослідження комунікативних стратегій……28

2.2 Роль метафор у політичному дискурсі……..32

РОЗДІЛ 3 СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОР ЯК ЗАСОБУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ……..……37

3.1 Методи дослідження…….....37

3.2 Критерії відбору матеріалу…….....41

3.3 Кількісний аналіз метафор у промовах англомовних політиків……....52

3.4 Застосування метафор як засобу впливу у промовах англомовних політиків……43

3.4.1 Функціонування метафор як інструменту впливу у промовах американських політиків …….....43

3.4.2 Функціонування метафор як інструменту впливу британських політиків……47

ВИСНОВКИ……56

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……59

ДОДАТОК А……..65

ДОДАТОК Б……..67

ДОДАТОК В…… 70

ДОДАТОК Г…… 73

ВСТУП

Сьогодні вивчення метафори є об’єктом уваги багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Метафора більше не сприймається лише як стилістичний прийом чи літературна прикраса. Вона розглядається як фундаментальний механізм мислення, що структурує наше сприйняття світу, мовлення та поведінку. Аналізом цього феномену займалися такі видатні вчені та філософи, як Аристотель, Фрідріх Ніцше, Макс Блек, Джордж Лакофф і Марк Джонсон, а також Джонатан Чартіс-Блек і багато інших.

Загалом, дослідження метафори має тривалу традицію, однак було б помилкою вважати, що ця увага підтримується лише історичною значущістю питання. Навпаки, сучасні дослідження метафори демонструють її постійний розвиток та інтеграцію в різні галузі знань. Метафора захоплює такі дисципліни, як філософія, логіка, психологія, літературознавство, літературна критика, теорія витончених мистецтв, семіотика, риторика, когнітивна лінгвістика, а також філософія мови.

Метафори, також, займають ключове місце в політичному дискурсі. Вони слугують потужними інструментами для формування політичних наративів, маніпулювання громадською думкою та мобілізації підтримки громадян. Метафори дозволяють політикам спрощувати складні ідеї, створювати яскраві образи та надавати політичним процесам більшу зрозумілість. Однак, крім їхнього конструктивного використання, метафори можуть служити інструментом маніпуляції, спрощуючи реальність та формуючи ідеологічно забарвлені наративи, що впливають на суспільне сприйняття подій та осіб. У політиці метафори активно використовуються у виборчих кампаніях, виступах, а також у медіа для посилення або ослаблення певних політичних ідей. Вони є важливим інструментом у комунікаційних стратегіях, допомагаючи формувати та передавати політичні послання. Розуміння того, як метафора функціонує в контексті комунікаційних

стратегій, є важливим для аналізу текстів, а також для розробки методів переконання та маніпуляції в медіа та політичних дискурсах. З огляду на це, питання ролі метафори у комунікації і досі залишається предметом наукових обговорень і потребує подальших досліджень.

Актуальність дослідження полягає у розгляді метафори як елемента комунікативних стратегій у політичному дискурсі. А також, актуальність роботи визначається зростанням ролі політичного дискурсу в суспільному житті, необхідністю дослідження його мовних стратегій та прагматичних інструментів та прагненням розкрити механізми впливу метафор на аудиторію у контексті сучасної політичної комунікації.

Наукова новизна цієї роботи полягає у тому, що в ній вперше:

- досліджувалась метафора як важливий елемент комунікативних стратегій у політичному дискурсі англомовних політиків;
- вперше проведено порівняльний аналіз метафор у політичних промовах сучасних політиків;
- визначення частотності застосування метафор у політичних промовах сучасних політиків;
- запропоновано нові підходи до аналізу метафор у політичному контексті;
- здійснено в контексті англомовного політичного дискурсу детальний аналіз типів метафор, їх функцій та впливу на сприйняття політичних ідей.

Об’єктом дослідження є комунікативні стратегії англомовних політиків, у межах яких метафора виступає як ефективний інструмент впливу на аудиторію та формування політичних наративів.

Предметом дослідження є метафора як складова комунікативних стратегій англомовних політиків, її прагматичні аспекти у політичному дискурсі.

Метою роботи є вивчення ролі метафори як комунікативної стратегії, в промовах англомовних політиків, визначення її когнітивного аспекту і

прагматичних функцій у політичному дискурсі, а також дослідження її впливу на формування політичних наративів.

Досягнення мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати теоретичні основи вивчення метафори в лінгвістиці;
- проаналізувати різні підходи до класифікації метафор;
- дослідити типологію метафор у політичному дискурсі;
- розглянути прагматичні аспекти використання метафори у політичній комунікаці;
- проаналізувати комунікативні стратегії у політиці та роль метафори у їх реалізації;
- виконати кількісний аналіз метафор, використаних у промовах чотирьох сучасних англомовних політиків;
- Дослідити функціонування метафор як інструменту впливу в промовах американських політиків;
- оцінити вплив метафоричних конструкцій на формування суспільної думки та політичного іміджу.

Матеріалом дослідження слугували 96 англомовних політичних метафор, вилучених з промов чотирьох політиків, а сам: Джо Байдена, Дональда Трампа, Кіра Стармера та Кемі Баденох.

Методологія дослідження базується на застосуванні методу ідентифікації метафори (MIP), запропонованого групою Pragglejaz у 2007 році, який дозволяє систематично виявляти метафоричні вирази в текстах. Для аналізу структури метафор використовувалась класифікація Лакоффа і Джонсона, що дозволяє розглядати метафори як елементи когнітивного процесу. Також, для визначення джерела метафори застосовувався метод, адаптований від Zeng, H., Tay, D. та Ahrens, K., з використанням авторитетних лексичних ресурсів та аналізом колокацій для уточнення значень.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання результатів роботи у викладанні дисциплін, пов'язаних із політичною комунікацією, когнітивною лінгвістикою та риторикою, а також для створення методичних рекомендацій для політичних аналітиків. Робота пройшла **апробацію** на двух науково-практичних студентських конференціях.

Результати дослідження оприлюднено у двох публікаціях:

1.Коса Г. В. Комунікативні стратегії у англомовному політичному дискурсі. *Тези доповідей XVII Університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених «Молода наука-2024*». 17-22 квітня 2024 року. Запоріжжя, 2024. С. 112–114

2. Коса Г. В. Роль та функції метафор в англомовному політичному дискурсі. *Різдвяні студентські наукові читання : Vita in lingua : Матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 8 грудня 2023 р.).* Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. С. 21–23.

Структура роботи: дане дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та чотирьох додатків.

У вступі обґрунтовано вибір та актуальність теми наукової праці, сформульовано мету і завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, окреслено матеріал та методи його дослідження, висвітлено наукову новизну, практичне значення здобутих результатів та структуру роботи.

У першому розділі визначені теоретичні засади дослідження метафори в лінгвістиці, висвітлено основні питання типології метафори, зокрема в політичному дискурсі, розкрито прагматичні особливості метафори у сучасному англомовному політичному дискурсі.

У другому розділі окреслено суть поняття «комунікативні стратегії», уточнено дефініцію терміну «політична метафора», установлено типи комунікативних стратегій, застосованих в політичному дискурсі, визначена роль метафори при формуванні політичних повідомлень.

У третому розділі визначені методи ідентифікації метафор у великих корпусах тексту, розроблено метод ідентифікації метафоричного джерела, описані критерії підбору досліджуваного матеріалу, визначена частотність використання метафор у промовах політиків; виконан порівняльний аналізи метафоричних конструкцій, вживаних американськими і британськими політиками.

У висновках узагальнено результати дослідження метафор у політичному дискурсі, визначено їхню роль у формуванні комунікативних стратегій та впливі на аудиторію. Описано специфіку використання метафор як засобу створення політичних наративів, маніпуляції громадською думкою та мобілізації емоційної підтримки. Розкрито перспективи подальшого дослідження метафор у контексті міждисциплінарного підходу.

У додатках подано чотири повних аналізи метафор, використаних у промовах англомовних політиків.

Загальна кількість сторінок 79, кількість використаних джерел – 51.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНА «МЕТАФОРА» В ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Метафора як лінгвістична проблема: історія вивчення та проблематика визначення

Метафора є одним із найскладніших, але водночас найцікавіших явищ у мовознавстві. Вона привертала увагу дослідників протягом багатьох століть, від античних філософів — до сучасних лінгвістів. Різноманітні підходи до її вивчення відображають не тільки еволюцію наукової думки, а й глибину цього феномену, який охоплює різні аспекти людського пізнання, комунікації та творчості. Метафора є потужним інструментом для розуміння абстрактних концептів через конкретні образи, що робить її незамінною у поезії, літературі та повсякденному мовленні. Її дослідження відкриває нові горизонти для вивчення того, як люди структурують своє мислення та світосприйняття.

Аристотель був одним із перших філософів, який систематично вивчав метафору. Науковець розглядав метафору як спосіб перенесення значення одного терміну на інший на основі певної подібності між ними. У своїй роботі "Поетика" він виділив чотири основні типи метафор: перенесення значення з роду на вид, коли загальний термін використовується для позначення конкретнішого явища; перенесення з виду на рід, де конкретний термін застосовується до загальної категорії; перенесення між двома різними видами, коли термін одного виду переноситься на інший за умови певної подібності між ними; і метафора за аналогією, коли одна річ описується в термінах іншої на основі їхньої схожості [Aristotle,1984] (тут і далі переклад

наш – Г.К.). Таким чином, метафора, за Аристотелем, є засобом перенесення значень між різними категоріями об'єктів або дій.

В епоху Відродження розуміння метафори розширилося. Такі вчені, як Джамбаттіста Віко, стверджували, що метафора є важливою не лише для мови, але й для людського мислення. Віко розглядав метафору як основний механізм, за допомогою якого давні люди інтерпретували та структурували свій досвід. Він запевняв, що метафора глибоко вкорінена в чуттєве пізнання людини, яке є основою для творення мови. Такого висновку доходимо, з аналізу роботи *"Nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu"*, виконаний Аугусто Понціо. Там само, знаходимо і підкріплюючу цитату Віко: *"Nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu"*, що за перекладом Понціо означає: «Людський розум не розуміє нічого, що не було спочатку сприйняте органами чуття» [Ponzio 2006, с. 232]. Отже, робота Джамбаттіста Віко заклала основу для подальших теорій метафори, зокрема для тих, де метафора є центральною частиною людського пізнання.

У 19-му та 20-му століттях дослідження метафори набуло нового значення у філософії та лінгвістиці завдяки роботам Фрідріха Ніцше, Макса Блека та Джорджа Лакоффа. Їх праці сприяли тому, що метафора перестала сприйматися лише як риторичний прийом і розширила своє значення до ключового елемента людського пізнання та концептуалізації.

Ставлення Ніцше до метафори є досить складним і провідним у його розумінні філософії мови. Але перш ніж перейти до дослідження поглядів цього мислителя, слід зазначити, що він розглядає метафору не як вторинний або декоративний елемент мови, а як фундаментальний інструмент для людського сприйняття і конструювання реальності. Для Ніцше метафора — це не просто лінгвістичний прийом, а й невід'ємний спосіб розуміння світу та взаємодії з ним. Філософ стверджує, що те, що ми вважаємо «правдою», насправді є «мінливою армією метафор, метонімій і антропоморфізмів, які з часом були поетично й риторично посилені, перенесені та прикрашені…» [цит. за: Hinman 1982, с. 184]. Згодом ці метафори настільки вкорінюються в

мові та мисленні, що ми забуваємо про їхнє метафоричне походження та починаємо сприймати їх як буквальну істину. Одна з ключових цитат, яка містить погляд Ніцше: «…істини — це ілюзії, про які забули, що вони ілюзії; це метафори, які застаріли і втратили чуттєву силу…» [цит. за: Hinman 1982, с. 184]. Це вказує на те, що Ніцше розглядає все людське знання як принципово метафоричне. Більш того, «буквальна» істина є нічим іншим, як мертвою метафорою — це слово або фраза, що втратило свою метафоричну силу через загальне вживання [Merriam-Webster, 2024]. Таким чином, ставлення Ніцше до метафори полягає в тому, що вона є не лише мовним засобом, а й основою людського мислення та знання. Підводячи підсумок, можна сказати, що погляд Ніцше кидає виклик традиційному розрізненню між буквальною та метафоричною мовою, стверджуючи, що те, що ми вважаємо «буквальним», насамперед, є просто метафорою, про яку забули як таку. Підхід Ніцше підкреслює творчу силу метафори, але також, відображає дещо скептичний погляд, припускаючи, що вони радше спотворюють, ніж відображають реальність.

Проте, Макс Блек пропонує більш структуровану критику метафори у своєму есе 1954 року «Метафора». Виходячи за межі філософських роздумів Ніцше, Блек критикує теорію заміщення, яка припускає, що метафора просто замінює собою буквальний вираз. Він стверджує, що ця точка зору розглядає метафору як декоративний або стилістичний прийом без когнітивної ролі. Це зводить функцію метафори до “головоломки”, в якій читач повинен замінити метафоричний термін буквальним аналогом, що спрощує її значення та позбавляє можливості глибшого осмислення або багатовимірного тлумачення. Блек характеризує це таким чином: «Розуміння метафори — це все одно, що розшифрувати код або розгадувати загадку» [Black 1954, с. 280]. Вчений також вважає неприйнятною теорію порівняння, яка передбачає, що метафора являє собою порівняння або подібність між двома речами. Блек зауважує, що цей погляд «…страждає від розпливчастості, яка межує з порожнечею. Ми повинні бути спантеличені тим, як вираз (M), використаний

метафорично, може функціонувати замість буквального виразу (L), який вважається наближеним синонімом», маючи на увазі, що такий підхід не дає охопити складність того, як функціонують метафори [Black 1954, с. 284]. Він робить висновок, що метафора повинна розглядатися як важливий інструмент когнітивного пізнання, а не лише як стилістичний прийом. Вона сприяє розширенню знань і робить значний внесок у наше розуміння світу, створюючи нові концептуальні зв'язки, які були недоступні через звичайні, буквальні вирази. Тому зводити метафору до простого порівняння або декоративної функції означає значно недооцінювати її вплив і потенціал.

Також, Макс Блек представляє власну теорію взаємодії. Він пропонує ідею, що метафори складаються з двох різних суб'єктів: «головного» суб'єкта (той, що описується) і «допоміжного» суб'єкта (джерело метафори) [Black 1954, с. 291]. Крім того, ці частини метафори не є ізольованими елементами, а передбачають взаємодію між системами речей. Це розширює сферу інтерпретації метафори, припускаючи, що кожен суб'єкт робить свій внесок у мережу асоційованих значень та підтекстів. Ключовим аспектом теорії Блека є те, що механізм дії метафори полягає у перенесенні 'системи асоційованих імплікацій' від допоміжного суб'єкта до основного суб'єкта. Стосовно імплікацій, то вони, як правило, складаються із банальних чи повсякденних припущень щодо допоміжного предмета. Однак у деяких випадках ці імплікації можуть бути абсолютно новими або ненормативним, тобто спеціально створеними автором для конкретної метафори. Вчений також наголошує на тому, що метафора реорганізує наше розуміння основного суб'єкта, підкреслюючи, приховуючи або переосмислюючи особливості, які можуть бути неочевидними в основному суб'єкті без впливу допоміжного. Цей процес часто спричиняє зрушення у значеннях слів, оскільки певні терміни змінюють своє загальноприйняте значення, щоб відповідати метафоричній системі. Такі зміни не завжди однорідні чи однозначні, оскільки вони залежать від конкретної взаємодії між двома суб'єктами і контексту. Зрештою, Блек стверджує, що немає універсальної причини, чому

одні метафори працюють, а інші зазнають невдачі. Хоча, можна зробити висновок з наданої теорії, що успіх метафори залежить від того, наскільки добре взаємодія між основним і допоміжним суб'єктами створює значущі або показові зрушення в розумінні метафори.

Революцією у вивченні метафори є робота Лакоффа та Джонсона «Метафори, якими ми живемо» оскільки вона зміщує фокус метафори з простого лінгвістичного засобу, на центральну структуру людського пізнання та досвіду. Їх дослідження переосмислює метафору у якості когнітивного інструменту, який формує думки та дії. Вони стверджують, що ‘Метафора є перш за все питанням думки та дії і лише похідним чином питанням мови’, позиціонуючи метафори як критичний аспект у питанні того, як люди сприймають світ і взаємодіють із ним [Lakoff, Johnson 1980, с. 154]. Цей підхід трансформував такі галузі, як лінгвістика, філософія, психологія та когнітивна наука. Згідно з Лакоффом і Джонсоном, метафори функціонують на концептуальному рівні: їхнє місце знаходиться в поняттях, а не в словах [Lakoff, Johnson 1980, с. 244]. Спираючись на цей принцип, робимо висновок, що метафори створюють і підтримують цілу систему понять і категорій, які впливають на наше мислення. Ці метафори не є випадковими; вони організовують абстрактні поняття, проєктуючи їх на знайомий фізичний досвід. Це підкреслює, думку вчених, стосовного того що метафори ґрунтуються на тілесному досвіді і виникають природним чином внаслідок нашої взаємодії зі світом. Підсумовуючи, виділяємо, що теорія Лакоффа і Джонсона акцентує увагу на важливості метафор не лише як мовних явищ, а як ключових елементів мислення. Це зміщення має значні наслідки для дослідження способів, якими люди обробляють і структурують знання. Їх ідеї поглиблюють наше розуміння взаємозв’язку між мовою та мисленням, що робить їх роботу центральною в сучасних дослідженнях метафор.

У цьому аналізі метафори як лінгвістичної проблеми зазначаємо, що історичний розвиток вивчення метафори демонструє її еволюцію від простого риторичного засобу до центрального аспекту людського пізнання та

спілкування. Різні підходи до розуміння метафори — від класичної риторики до сучасної когнітивної лінгвістики — демонструють її багатогранну роль у мові та мисленні. Дослідження метафори розкриває її значення не лише в лінгвістиці, але й у ширшому когнітивному та філософському контекстах. Визнання важливості метафори може сприяти більш глибокому розумінню мови та її ролі у формуванні нашого мислення.

1.2 Типологія метафор у політичній риториці

Використання метафор у політичному дискурсі залишається дуже актуальним питанням, оскільки політики постійно звертаються до метафоричної мови. В першу чергу, вони використовують метафори як інструменти переконання. Тому, класифікація метафор є важливою сферою дослідження в лінгвістиці та когнітивних науках. Вона дає змогу дослідникам систематично класифікувати та інтерпретувати метафори, що дозволяє зрозуміти стратегічні наміри політичних ораторів і визначити майбутній когнітивний та емоційний вплив на їх аудиторію. Слід зазначити, що класифікація метафори ,насамперед, залежить від певних параметрів, стосовно яких вона буде досліджуватись. Оскільки існує велика кількість поглядів на сутність метафори, її значення та функціонування то, параметри, за якими її розглядають, можуть значно різнитися. До таких параметрів належать:

1. Поширеність у мові.
2. Структура.
3. Тематична належність вихідного домену.
4. Цільовий домен.
5. Ступінь змістової віддаленості вихідного та цільового доменів.
6. Загальність вихідного та цільового доменів.

7. Ступінь цілісності внутрішньої форми (за часом вжитку в мові).
8. Способи ускладнення вторинного значення слова.
9. Функціональна ознака.
10. Кількість одиниць-носіїв метафоричного образу.
11. Присутність відмінкової форми в метафорі.
12. Подібність предметів, явищ чи властивостей, на основі якої формуються метафори [Стретович 2017, с.234].

Надана класифікація метафор підкреслює різноманітність підходів до їх аналізу. Її цінність, в тому, що вона дозволяє охопити широкий спектр характеристик. Проте, зазначена різноманітність може виявитися недоліком. Наприклад, неможливість використання цієї класифікації в певному дискурсі, де надмірна деталізація або широке охоплення можуть ускладнити виявлення ключових аспектів метафор. Крім того, окремі підходи можуть не враховувати контекстуальних особливостей чи специфіку певного типу дискурсу. Це знижує ефективність використання цієї класифікації у практичному застосуванні.

Серед наявних теорій метафори, найбільш поширеною на сьогоднішній день є теорія концептуальної (когнітивної) метафори. Розвиток цієї теорії пройшов кілька етапів, які відрізняються відмінними підходами. Спочатку, метафоризація розглядалась як семантичний зсув прямого значення слова до переносного значення. Поступово, це розуміння еволюціонувало до розглядання метафори як складного, багаторівневого явища, що включає когнітивний, комунікативний, психологічний та інші аспекти [Хорошун, 2010]. Як зазначалось раніше, на думку Лакоффа і Джонсона, метафори — це не просто мовний інструмент, а й основа того, як люди концептуалізують абстрактні ідеї, зіставляючи їх із більш конкретним, знайомим досвідом. Конкретизуючи, зауважимо, що метафоричні вислови — це не просто окремі фігури мови. Вони є частиною структурованих систем метафоричних понять, які формують наше мислення та спілкування. Метафори на кшталт «час — це гроші» або «ідеї — це їжа» є

систематичними, тому що відображають глибинні зв'язки в нашій культурі та концептуальних структурах. Ці метафоричні системи формують узгоджені шаблони, де конкретні метафори (наприклад, час це гроші, містять підкатегорії: час це обмежений ресурс), створюючи взаємопов'язані мережі значень. Крім того, деякі метафори, як-от «підніжжя гори», є ізольованими та менш центральними для нашого мислення, але все одно спираються на більші ширші метафоричні поняття [Lakoff, Johnson 1980, с. 9–10]. Також, ці дослідники визначили кілька метафоричних концепцій, що лежать в основі різних аспектів людського досвіду. Ось деякі ключові метафоричні категорії, які вони запропонували:

1. **Орієнтаційні метафори** структурують різні понятійні одиниці відповідно до базових (неметафоричних) одиниць, використовуючи просторову орієнтацію, щоб надати структуру абстрактним поняттям, які засновані на нашому фізичному досвіді. Такі метафори будують наше розуміння на просторових відносинах та орієнтації. Наприклад, у концептах *happy is up, sad is down* просторові орієнтації (вгору – вниз) використовуються, окрім буквального значення, для позначення емоційних станів, а саме: щастя асоціюється з «вгору», а смуток – з «вниз». Така метафора заснована на фізичному досвіді, де *erect posture* (випрямлена постава) природно відповідає позитивному емоційному стану, тоді як *drooping posture* (сутула постава) часто супроводжує смуток або депресію [Lakoff, Johnson 1980, с. 15]. Таким чином, такі метафори не лише допомагають структуризувати наше сприйняття абстрактного, але й посилюють зв'язок між фізичним досвідом і когнітивним розумінням.

2. **Онтологічні метафори** допомагають нам уявити абстрактні поняття як об'єкти або субстанції, тобто як матеріальні сутності. Завдяки онтологічним метафорам ми приписуємо абстракціям властивості реальних предметів, такі як крихкість, твердість або плинність, тим самим надаючи їм певну матеріальну форму і роблячи більш зрозумілими. Наприклад, коли вживаємо метафори *the mind is a machine* (розум це машина) або *the mind is a*

brittle object, то ми фактично використовуємо характеристики фізичних об'єктів для опису когнітивних або емоційних станів [Lakoff, Johnson 1980, с. 29]. Таким чином, онтологічні метафори дозволяють нам оперувати абстрактними поняттями, а саме: емоції, мораль або інтелект, так, наче вони є конкретними об'єктами, що мають визначені властивості.

3. **Структурні метафори** представляють собою концептуалізацію абстрактних понять через інші, що є більш відомими та деталізованими. Ці метафори структурують наше розуміння складних понять у простіших та конкретніших термінах. Наприклад, метафора *argument is war* (аргумент це війна), надає детальну структуру цільовим поняттям, осмислюючи їх через терміни іншої сфери. Цей підхід дозволяє описувати дебати чи суперечки як форму війни, де присутні такі поняття як *defending your position* (захист своєї позиції) чи *attacking a weak point (атака слабкого місця)*. [Lakoff, Johnson 1980, с. 5]. Такі метафори не лише обрамляють абстрактну концепцію, але й формують наше ставлення та поведінку в її межах, як це спостерігається в риторичних стратегіях і тактиках.

Загалом, класифікація метафор Лакоффа та Джонсона на орієнтаційні, онтологічні та структурні, пропонує просту схему для розуміння абстрактних понять через щоденний досвід. Ця структура особливо корисна для аналізу політичних метафор: орієнтаційні метафори формують уявлення про цінності; онтологічні роблять абстрактні поняття більш зрозумілими, а структурні — додають драматизму, що сприяє підсиленню підтримки певних політичних ідеологій.

Книга Джонатана Чартеріса-Блека *"Corpus approaches to critical metaphor analysis"* є основоположним текстом у вивченні метафори в рамках корпусної лінгвістики. Чартеріс-Блек виступає за підхід критичного аналізу метафор (CMA), який поєднує методи корпусної лінгвістики з когнітивною. Такий підхід дозволяє дослідникам ідентифікувати та інтерпретувати метафори у великих текстових корпусах, підкреслюючи їхні риторичні ефекти та соціальні наслідки. Слід зазначити, що у межах концептуальної

теорії, центральним елементом є поняття концептуальних доменів. Згідно з визначенням Р.Лангакера, домени є чисто когнітивними сутностями, які репрезентують ментальний досвід, концептуальні комплекси або репрезентаційні простори [Langacker 1987, с.147]. Вони дозволяють організувати інформацію про світ і слугують основою для створення метафоричних проєкцій. Домени функціонують як зв'язні області концептуалізації, відносно яких характеризується семантична одиниця [Langacker 2008, с.488]. У широкому розумінні доменом може бути будь-який концепт чи область досвіду, включно з тими, які з'являються у просторі поточного дискурсу. Таким чином, домени виконують ключову роль у когнітивній теорії мови, оскільки вони забезпечують концептуальну основу для розуміння й інтерпретації лексичних значень.

Повертаючись до роботи Чартеріса-Блека, зазначимо, що автор приділяє особливу увагу дослідженню метафор у політичному та медіа дискурсі. У другому розділі своєї роботи, науковець розглядає метафори у політичному дискурсі, а саме: у маніфестах британських партій і промовах американських президентів. З цього матеріалу формулюємо класифікацію метафор за основним концептуальним доменом:

1. **Метафори конфлікту**: вони описують ситуації як битву, боротьбу чи змагання, що часто підкреслює значущість і терміновість теми у висловлюваннях. Приклад: *We are a strong nation, and we will maintain strength so sufficient that it need not be proven in combat — a quiet strength based not merely on the size of an arsenal, but on the nobility of ideas* [Charteris-Black 2004, с. 92]

2. **Метафори будівництва**: такі метафори передають ідеї зростання, стабільності, використовуючи для цього термінологію з сфери будівництва. Приклад: *With these, we can build a great cathedral of the spirit--each of us raising it one stone at a time* [Charteris-Black 2004, с. 96].

3. **Метафори подорожі:** ці метафори описують процеси або події як подорож, де є шлях, пункт призначення чи перешкоди; рух, що вказує на

певний прогрес або напрямок. Приклад: *Evern now, a rocket moves toward Mars* [Charteris-Black 2004, с. 94].

4. **Рослинні метафори**: метафори цього типу зображають ріст, природний розвиток або органічну еволюцію. Їх часто використовують до оцінки певних ідей, відносин або соціуму. Приклад: *That is the only way that democracy can flourish* [Charteris-Black 2004, с. 77].

5. **Релігійні метафори:** вони посилаються на священні поняття, вірування чи практики, надаючи морального або глибшого значення світським темам. Приклад: *The brave Americans serving our nation today in the Persian Gulf, in Somalia, and wherever else they stand are testament to our resolve* [Charteris-Black 2004. с.104].

6. **Метафори частин тіла:** Використовують частини людського тіла для персоніфікації абстрактних понять. Автор пропонує розглядати їх як поєднання метафор та метонімій. Наприклад, рука метонімічно пов’язана з усіма фізичними діями та рухами, а серце — з почуттями і т.д. [Charteris-Black 2004, с. 105].

7. **Метафори світла та вогню:** Ці метафори передають ідеї ясності, натхнення, часто використовуються для вираження інтелектуального чи емоційного просвітлення. Приклад: *How far have we come in man's long pilgrimage from darkness toward light?* [Charteris-Black 2004, с. 77].

8. **Метафори фізичного середовища**: Це метафори фізичного середовища, що використовують образи природних або створених людиною просторів для вираження абстрактних концептів. Такі метафори допомагають переносити властивості фізичних об'єктів або середовищ на абстрактні явища, що полегшує їх розуміння через знайомі образи. Приклад: *Circumstances are weattler* [Charteris-Black 2004, с. 103].

Класифікація метафор, запропонована Джонатаном Чартеріс-Блеком, має значну релевантність до політичного дискурсу. Вона охоплює ті метафори, які часто використовуються у політиці. Це робить цю типологію

корисною для аналізу політичної комунікації та виявлення прихованих значень у висловлюваннях політиків.

Також, можемо відмітити аналіз політичних метафор А. Музолфа, чия робота “Political Metaphor Analysis**.** Discourse and Scenarios”, значно поглиблює розуміння метафоричних структур у політичному дискурсі. Дослідник так само, продовжує розвивати ідеї концептуальної теорії. Проте, одним із важливих аспектів погляду Музолфа є його зосередженість на фреймуванні метафор (аналіз відносно теорії фреймів) [Musolff 2016]. Згідно з В. Тишко, та Л. Коцюк: «Фрейм є власне, сукупністю понять чи концептів та зв’язків між ними. Фрейми допомагають асоціативно поєднувати поняття і будувати так звану сітку, переходячи плавно від одного поняття, з усіма його обов’язковими і можливими елементами, до абстрактних знань про світ» [Тишко, Коцюк 2009 с. 398]. Створити класифікацію на основі типів структурування Музолфа, доволі важко, тому що він більше зосереджується на концептуальних рамках (фреймах) і соціально-політичному впливі метафор, а не на чіткій ієрархії і не дотримується якихось принципів типології. Проте, вчений досліджує, як окремі метафоричні рамки впливають на сприйняття та поведінку, і наводить приклади найбільш вживаних доменів у політичному дискурсі, зокрема:

1. **Метафора сім’ї**. Ця рамка, яка використовується у контексті зображення Європейського Союзу як сім’ї. Вона підкреслює солідарність та ієрархію між націями. Наприклад, країни Східної Європи, які приєднуються до ЄС, описувалися в британських ЗМІ як частина вільної родини Європи: *“Welcome back to the free family of Europe”* [Musolff 2016, с. 25].

2. **Метафора паразитів.** Метафора “паразити”, історично використовувалася для стигматизації соціальних груп. У політичному дискурсі вона зображує групи як шкідливі та експлуататорські суб’єкти в суспільстві, що приймає. Цей наратив особливо використовувався в анти міграційній риториці, де іммігрантів метафорично описують як паразитів [Musolff 2016, с. 72-73].

3. **Метафора уособлення — нація як особа.** Ця метафора уособлює нації, представляючи їх як індивідів, які взаємодіють між собою. Наприклад, в ізраїльсько-палестинському контексті лідери говорять від імені своїх націй, представляючи Ізраїль і Палестину особами з певним характером та намірами. ‘Як особи, держави вступають у соціальні відносини з іншими державами, які зазвичай розглядаються як друзі, вороги, сусіди, нейтральні сторони, клієнти або навіть ізгої’[Musolff 2016, с. 95].

4. **Метафора війни.** Використовуючи у цьому контексті терміни: війна, бій і битва, можна розглядати як приклади перебільшеного небуквального висловлювання, що підсилює сприйняття дипломатичних конфліктів[Musolff 2016, с. 7].

5. **Метафори життя та часу.** Ця рамка розглядає політичні суб’єкти та процеси як живі організми з тривалістю життя. Наприклад: ‘at the very heart of Europe [Musolff 2016, с. 40]. Може використовуватися в оптимістичних контекстах, пропонуючи активний підхід до покращення іміджу та інтересів країни.

Отже, автор не пропонує чіткої класифікації метафор за суворими категоріями, а натомість зосереджується на дослідженні певних метафоричних рамок (фреймів), які мають значний вплив на політичний дискурс і сприйняття суспільством певних тем. Він вважає, що метафоричні рамки формують не лише мовлення, але й наші думки та дії, змінюючись залежно від контексту та аудиторії.

Підсумовуючи, типологія метафор у політичній риториці розкриває складні способи, за допомогою яких мова формує наше розуміння політичного дискурсу. Аналізуючи різні класифікації, засновані на концептуальній теорії метафори, можна стверджувати, що типологія метафор у політичній риториці демонструє методи, якими мова формує наше розуміння політичного дискурсу. Кожна з класифікацій відкриває нові перспективи на механізми дії метафор, ілюструючи їх здатність формувати проблеми, створювати політичні ідентичності та викликати емоційні реакції у

слухачів. Загалом, дослідження типології метафори в політичній риториці, не тільки збагачує наше розуміння мови як інструменту переконання, але й покращує наше усвідомлення когнітивних процесів, які керують нашою інтерпретацією політичних повідомлень.

1.3 Прагматичні аспекти у дослідженні метафори

Метафора є важливим елементом мовного спілкування, який розширює межі значень слів і слугує засобом пізнання світу. Одним із ключових аспектів сучасного вивчення метафори є прагматичний підхід. Цей підхід наголошує на ролі метафори у мовленні, а не тільки у якості компонента у структурі мовних значень.

Прагматика згідно Морріса це дослідження стосунків між знаками та людьми які їх використовують, що також включає аналіз контексту, інтенцій, соціальних та культурних факторів [Kates 1979, с. 145]. Прагматика допомагає зрозуміти, як і чому певні знаки набувають конкретного значення в певному контексті, як вони сприймаються і як впливають на адресатів. Це бачення підтримує думку, що метафора є інструментом, який функціонує за межами простого вираження смислу речення і стає частиною інтенціональної комунікації.

Інтенціональність, або намір комуніканта, є одним із центральних аспектів прагматики метафори. Дослідники, як-от Спербер та Вілсон, у 1986 році, запропонували теорію релевантності. Ця теорія пояснює, як люди розуміють значення під час комунікації та, як вони обирають найбільш релевантне (доречне або значуще) повідомлення з доступної інформації. Замість того, щоб розглядати комунікацію як передачу повних і завершених повідомлень, теорія релевантності стверджує, що значення формується шляхом інтерпретації та розуміння імпліцитних значень у контексті [Sperber,

Wilson 1986]. Якщо розглядати метафору згідно цієї теорії, то можна зробити висновок, що вони використовується для створення «імплікатур» — значень, які реципієнт має вловити у процесі спілкування. Герберт Поль Ґрайс тлумачить її як реальний смисл непрямого (або неконвенційного) висловлення [Grice 1991, c.22].

У сфері прагматики, концепція адаптивності Джефа Вершурена підкреслює динамічний і гнучкий характер використання мови в спілкуванні. Він стверджує, що мова не є статичною системою. Тобто, вона служить інструментом, який мовці налаштовують відповідно до різних ситуаційних і контекстуальних факторів. Однією з центральних ідей у праці Вершурена є контекстуальна варіація. Він стверджує, що використання мови суттєво змінюється залежно від контексту, який включає не лише фізичне середовище, але й соціальні, культурні та психологічні фактори. Це все впливає на те, як мова інтерпретується та утворюється. Ця варіація має вирішальне значення для ефективної комунікації, оскільки, мовці та слухачі постійно змінюють свій мовний вибір на основі свого розуміння ситуації, стосунків між учасниками комунікації та цілей взаємодії [Verschueren 1999, c.58–60]. Тому, відповідно до цієї теорії, метафору розглядаємо як динамічний інструмент, що здатний гнучко змінюватись під впливом різних комунікативних ситуацій. Метафора здатна адаптуватися до різноманітних соціальних та культурних контекстів, а також враховує індивідуальні потреби мовців. Водночас, як зазначає А.С.Руденко [Руденко 2012, с. 21], функції метафори значною мірою залежать від стилю, у якому вона застосовується. Такий підхід підкреслює, як мовці використовують метафори, щоб досягати певних прагматичних цілей — наприклад, привернути увагу, спричинити емоційну реакцію чи вплинути на уявлення слухачів.

Отже, відповідно до теорії Джефа Вершурена, роль метафори у прагматичному контексті є не лише в передачі інформації, а й у забезпеченні адаптивності. Таким чином, метафора дозволяє мовцям обирати найкращі

способи вираження своїх думок, які оптимально відповідають ситуації, аудиторії та комунікативним завданням і цілям.

Цікавою для дослідження прагматичного аспекту метафори є робота Босмана “Persuasive effects of political metaphors”. У цій праці автор детально розглядає роль метафори у формуванні політичного дискурсу, зокрема її вплив на визначення проблем і формування відповідних рішень. Як зазначає Босман, метафоричний спосіб концептуалізації проблеми часто вже містить у собі можливий шлях її розв'язання. У роботі зазначено, що метафори відіграють вирішальну роль у формуванні визначення проблем і формуванні рішень. Наприклад: «Постановка проблеми або спосіб концептуалізації та вербалізації проблеми часто є метафоричним і вже передбачає вирішення проблеми» [Bosman 1987, с. 97] . Така метафора, як “*diseased areas*”, яка стосується нетрів, вказує на агресивний підхід до вирішення проблеми, наприклад, через знесення, а не через поступові реформи.

Дослідження також акцентує увагу на здатності метафор змінювати когнітивне сприйняття та ставлення до певних явищ: «Метафора підкреслює аспекти комплексу ідей про тенор: підкреслюються певні причини та наслідки, а також пропонуються рішення» [Bosman 1987, с. 109]. Наприклад, використання метафори «mask» у політичному контексті викликає асоціацію з обманом і необхідністю викриття, що впливає на формування громадської думки [Bosman 1987, с. 109]. Босман наголошує, що метафора не просто додає емоційного забарвлення, але й структурує уявлення про проблему, висвітлюючи окремі аспекти та можливі наслідки.

Більш того, метафори не лише висвітлюють проблеми, але й переконують аудиторію шляхом структурування аргументів: «Метафори як засіб переконання не просто передають позитивне чи негативне емоційне навантаження... Використання політичних метафор структурує концепцію змісту або сфери застосування» [Bosman 1987, с. 109].

Ключовим у дослідженні є також висновок про контекстну залежність метафор. Їхня ефективність значною мірою визначається специфікою ситуації

та сприйняттям аудиторії. Як зауважує Босман, метафоричне формулювання проблеми завжди вбудоване у певний контекст, який визначає природу запропонованих рішень [Bosman 1987, с. 110].

Ефективність метафор пов’язана з їхнім контекстом і сприйняттям аудиторії: «Метафорична постановка проблеми передбачає вирішення цієї проблеми. Однак самі рішення, які пропонує метафора, найбільше залежать від природи проблеми» . Тобто, значення і сила впливу метафор залежать від їхнього використання у конкретному контексті» [Bosman 1987, с. 110].

Отже, проаналізувавши надану класифікацію, доходимо до висновку, що метафори в політичному дискурсі не лише допомагають сформулювати проблему, але й активно впливають на її сприйняття та можливі рішення. Вони виконують декілька важливих функцій: діагностичну, приписувальну, переконливу та когнітивну.

Включення прагматики в дослідження концептуальних метафор показує, що вони функціонують не лише як когнітивні інструменти, а й як прагматичні. Вони формують комунікацію, впливають на суспільну інтерпретацію та дають реакційні відповіді на політичні та соціальні проблеми. Стратегічно формулюючи теми своєї промови за допомогою метафор, спікери можуть прагматично керувати емоційними, етичними та поведінковими реакціями слухачів.

Загалом, метафора є багатогранним явищем, яке відіграє ключову роль у мові, допомагаючи не лише передавати складні ідеї, але й створювати яскраві образи та впливати на сприйняття. Вона поєднує в собі як стилістичні, так і когнітивні функції, виступаючи важливим інструментом пізнання і комунікації. Наведена нижче класифікація, запропонована П. О. Соболевською на основі робіт В. К. Харченка, висвітлює основні функції метафор:

1. Номінативна функція. Метафора сприяє зменшенню потреби в неологізмах, допомагаючи знаходити нові значення для вже існуючих слів.

2. Інформативна функція. Передає цілісний і панорамний образ, розкриває новий сенс слова.
3. Мнемонічна функція. Полегшує запам’ятовування інформації завдяки створенню яскравих образів.
4. Текстоутворююча функція. Проявляється в здатності метафори мотивувати і розширювати висловлювання
5. Жанроутворююча функція. Бере участь у формуванні певного літературного жанру.
6. Пояснювальна функція. Полегшує розуміння складної інформації в навчальних і науково-популярних текстах.
7. Емоційно-оцінна функція. Викликає емоційну реакцію та сприяє оцінці тексту адресатом.
8. Ігрова функція. Використовується як елемент мовної гри, особливо в художніх творах.
9. Ритуальна функція. Застосовується в привітаннях, тостах та інших ритуальних висловлюваннях, залежно від національних традицій [Соболевська П., 2013].

У своєму есе “Metaphor, Morality, and Politics Or, Why Conservatives Have Left Liberals In the Dust” Джорд Лакофф описав концепто-схеми морального розрахунку. Вони прагматично функціонують як стратегічні способи передачі цінностей, регулюють управління соціальними зобов’язаннями та впливають на суспільну поведінку і сприйняття. Прагматичні функції концепто-схем морального розрахунку, виділені на основі роботи Джорджа Лакоффа:

1.Функція «взаємність»: прагматично підкреслює цінність взаємної поваги та соціального обов’язку у спілкуванні. У міжособистісному та суспільному контексті взаємність передається як ‘борг’, який люди ‘винні’ один одному. Взаємність забезпечує збалансованість стосунків, створюючи очікування справедливості та рівності. Коли люди діють з добротою або

великодушністю, вони прагматично «очікують» взаємності, що, у свою чергу, сприяє безперервній соціальній співпраці та довірі.

2. Функція «відплата». Відплата діє за принципом, що ті, хто завдає шкоди, мають ‘борг’ перед суспільством або особами, яких вони образили. Також, відплата розглядає покарання як форму ‘погашення боргу’ за моральні порушення, що робить його більш прийнятним і навіть очікуваним у певних культурних контекстах. Можливість відплати служить прагматичним стримуючим фактором. Знання того, що завдана шкода призведе до морального або соціального ‘боргу’, відлякує людей від неправомірних дій. Ця прагматична функція допомагає підтримувати етичну поведінку, пропагуючи ідею моральної відповідальності та наслідків за слова.

3. Функція «помста». Метафора ‘помста’ дозволяє людям реагувати на шкоду таким чином, щоб підтримувати їх почуття справедливості та незалежності, навіть поза формальними правовими системами. Прагматично помста функціонує, коли офіційні системи правосуддя недоступні, і це дозволяє особам діяти на власних умовах. Повідомлення про соціальні наслідки заподіяної шкоди: погроза або акт помсти, прагматично повідомляє про те, що люди будуть захищати себе або своє соціальне становище, якщо їм буде завдано кривди. Це перешкоджає майбутнім правопорушенням і знову підтверджує свободу волі жертви та соціальну цінність.

4. Функція «реституція»: функціонує прагматично як спосіб відшкодування шкоди, зосереджується на відновленні рівноваги, а не на покаранні. Ця метафора є корисною для сприяння примиренню, зосереджуючись на ‘виправленні речей’, реституція пропонує конструктивний спосіб усунення шкоди. Прагматично цей підхід заохочує дії, які відновлюють довіру та стосунки, оскільки він уникає моральних і соціальних складнощів, пов’язаних із відплатою чи помстою.

5. Функція «альтруїзм». Альтруїзм створюючи моральну динаміку, коли люди віддають, не очікуючи нічого натомість Прагматично альтруїзм функціонує як засіб для формування доброї волі, соціального кредиту та

морального авторитету шляхом розвиту довіри та доброї волі [Lakoff, 1995 с.2-3].

Метафори морального обліку служать потужними прагматичними інструментами в соціальних взаємодіях і політичному дискурсі. Кожна метафора керує поведінкою, трансформуючи дії у транзакції з чіткими моральними наслідками; при цьому допомагаючи суспільству, встановити норми справедливості, співпраці та етичної поведінки.

Отже, метафора є багатогранним явищем, яке виконує численні функції в мові, мисленні та спілкуванні. Втім, усі ці функції можна узагальнити до трьох основних:

1. Лінгвістична функція — забезпечує номінацію нових понять та явищ, розширюючи можливості мови.
2. Концептуальна функція — структурує мислення, задаючи рамки сприйняття та формуючи когнітивні моделі.
3. Комунікативна функція — змінює перспективу, впливаючи на переконання, уявлення та прийняття рішень [Gabbay 2009, с. 59].

Підсумовуючи усе вище зазначене, доходимо до висновку, що метафора у прагматичному аспекті не лише розширює мовний та когнітивний простір комунікації. Вона виступає стратегічним інструментом, що дозволяє мовцям адаптувати свої висловлювання до конкретних контекстів та комунікативних цілей. Прагматичний підхід підкреслює важливість інтенцій мовця та ролі метафори як інструменту, що забезпечує гнучкість у передачі повідомлень, здатних адаптуватися до соціокультурних умов і викликати певні реакції у реципієнтів. Таким чином, метафора набуває багатовимірного характеру — від когнітивного інструменту, який формує наше розуміння світу, до прагматичного засобу впливу на соціальні і політичні процеси

РОЗДІЛ 2
КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ У ПОЛІТИЦІ

2.1Теоретичні засади комунікативних стратегій

Комунікація як формальна категорія знань може мати диференційні визначення залежно від сфери застосування та конкретного контексту. Ф. Бацевич пропонує розуміння комунікації як "смисловий та ідеально-змістовий аспект соціальної взаємодії; обмін інформацією в різноманітних процесах спілкування" [Бацевич 2004, с. 28]. Комунікативний акт є центральним елементом у процесі комунікації, що забезпечує здійснення обміну інформацією між адресатом та адресантом. Ефективність самого комунікативного акту, прийнято розглядати в сучасній лінгвістиці як свідомий і цілеспрямований процес, який базується на плануванні мовленнєвих дій. Така комунікація, аналізується через загальну стратегію, що визначається певною метою. Також, включає у себе тактику, яка охоплює засоби досягнення цієї мети. Стратегічне і тактичне прогнозування мовленнєвих висловлювань є свідомим завданням мовця. Воно спрямовано на реалізацію мовних намірів. Зазначимо, що будь-яка форма спілкування, у свою чергу, передбачає стратегічне планування мовленнєвих дій, а також, вибір найбільш оптимальних засобів для досягнення поставлених цілей. Відтак, мовну комунікацію можна розглядати як стратегічний процес, що завершується формуванням комунікативної стратегії.

Історично термін «стратегія» походить із військової сфери, де спочатку він означав сукупність правил і прийомів ведення бойових дій, спрямованих на досягнення перемоги над супротивником. У сучасному, науковому, дискурсі це поняття набуло міждисциплінарного характеру. Наданий термін може використовуватись для опису різноманітних процесів, пов’язаних із

плануванням і досягненням цілей у найрізноманітніших сферах діяльності людини. Одним із таких аспектів є мовна комунікація, де стратегія використовується, для опису мовленнєвої поведінки, яка спрямована на ефективну взаємодію в комунікативному процесі.

Комунікативна стратегія як поняття є відносно новим у лінгвістиці. Вперше, воно було запроваджено Ларрі Селінкером у 1972 році, в статті “Interlanguage” [Селінкер 1972, с. 1]. За Клаусом Фаерхом та Габріеле Каспер, комунікативні стратегії відіграють ключову роль у мовленнєвій взаємодії, особливо коли йдеться про міжмовну комунікацію [Faerch, Kasper 1983, с. 63]. Вони допомагають долати труднощі, які можуть виникати на шляху до взаєморозуміння, такі як недостатні знання мови, культурні відмінності чи когнітивні перепони. Ці стратегії слугують інструментами, що дозволяють мовцям ефективніше справлятися з комунікативними викликами.

Втім, у лінгвістичній науці поки що не існує єдиного та чіткого визначення поняття комунікативна стратегія. Тому, це створює простір для різних підходів до трактування цього терміну. Наприклад, згідно з B.Drewniany та A. Jewler комунікативна стратегія — це зразок реалізації авторської інтенції в дискурсі за допомогою різних мовних засобів [Drewniany, Jewler 2010, с. 130]. З цього боку, комунікативна стратегія — це не просто набір мовних дій, але й результат свідомого аналізу умов взаємодії, що включає: оцінку ситуації, намірів співрозмовника та вибір оптимальних лінгвістичних інструментів. Також, комунікативну стратегію розглядають як когнітивний процес, тобто на глобальному рівні, усвідомлення ситуації, у межах якого мовець співвідносить свою комунікативну мету із конкретними мовними засобами [Семенюк, Паращук 2010, с. 172]. Таке визначення, підкреслює важливість когнітивного підходу у формуванні комунікативної стратегії. Ефективність комунікації, у даному випадку, залежить від свідомого планування мовця та його навиків практичного застосування мови. Важливо зазначити, що відповідно до Ф. Бацевича реалізація мовцем комунікативної стратегії у мовленні, включає контроль і вибір ефективних способів

спілкування та гнучку модифікацію мовлення в конкретних ситуаціях [Бацевич 2004, с. 118]. Сама безпосередня реалізація комунікативної стратегії та досягнення поставленої мети відбувається за допомогою тактик. Якщо стратегія визначає основну мету взаємодії, то тактика є конкретним інструментом її реалізації. Вона слугує планом практичних дій, які забезпечують виконання стратегічного задуму в межах мовленнєвої взаємодії. Комунікативна тактика розглядається як система «практичних ходів, лінії мовленнєвої поведінки в реальному процесі мовленнєвого спілкування» [Козубська, с. 30]. З огляду на це, комунікативні тактики можна визначити як сукупність прийомів і методів, які спрямовані на реалізацію комунікативної стратегії на певному етапі мовленнєвої взаємодії. Тактики задають чітку лінію поведінки мовця, спрямовану на досягнення бажаного комунікативного ефекту або запобігають небажаним результатам. Іншими словами, тактика виступає адаптивним механізмом, що дозволяє мовцю враховувати особливості конкретної ситуації, щоб як найефективніше досягти своєї мети. Таким чином, комунікативна стратегія визначається як загальний план, що задає напрямок взаємодії. У свою чергу, комунікативні тактики наповнюють цей план конкретним змістом. Комунікативна стратегія, як правило, включає в себе декілька мовленнєвих тактик, що змінюються в залежності від типу дискурсу, цілей адресата та мовленнєвого жанру.

Визначення поняття «комунікативна стратегія» та її типологія залишаються одними з найбільш обговорюваних питань у лінгвістиці. Як правило, науковці розробляють типології стратегій у межах конкретного дискурсу, враховуючи особливості взаємодії між людьми. Різні підходи до типології зумовлені тим, що комунікація може відбуватися в дуже різних середовищах — особистому спілкуванні, професійних переговорах, публічних виступах або офіційних ситуаціях. Т. ван Дейк пропонує класифікацію стратегій залежно від типів дискурсу, виділяючи наступні стратегії: когнітивні, контекстуальні, розуміння, мовленнєві, семантичні, синтаксичні, схематичні, текстові тощо [Бацевич 2004, с. 119]. Такий поділ

дозволяє більш детально дослідити функціонування стратегій у різних видах дискурсу, що сприяє глибшому розумінню їхньої ролі в організації мовленнєвої взаємодії. Спираючись на підхід Т. ван Дейка, у своїй роботі ми будемо використовувати класифікацію комунікативних стратегій, запропоновану О. Яшенковою, яка розглядає ці стратегії в межах політичного дискурсу. Ольга Яшенкова виокремлює наступні стратегії комунікації в політичному дискурсі в залежності від жанрів та інтенцій суб'єктів:

1. Стратегія саморепрезентації. Стратегії, спрямовані на створення позитивного враження про себе чи свою політичну групу.

2. Агітаційна стратегія. Ця стратегія включає в себе широкий спектр тактик, спрямованих на переконання аудиторії у правильності власних позицій та підтримці конкретних політичних дій.

3. Стратегія маніпулювання. Базується на таємному впливі, спрямованого на адресата, з метою управління свідомістю та примусом діяти проти його власних інтересів.

4. Стратегія дискредитації. Використовується в умовах гострої конкуренції між політичними силами для підірвання авторитету опонента. Часто включає акцентування на негативних характеристиках опонента або підкресленні його помилок.

5. Стратегія нападу. Передбачає активний тиск на адресата. Характеризується мовною агресією та використанням тактик, таких як «звинувачення та образи».

6. Стратегія самозахисту. Використовується для відстоювання від нападів опонентів. Зазвичай включає такі тактики, як «переадресація удару або превентивний напад.

7. Інформаційно- інтерпретаційна. Використовується представниками влади для інформування громадськості; коментування подій та виявлення готовності до діалогу. [Яшенкова, 2010 с. 168].

Класифікація комунікативних стратегій Яшенкової чітко відображає багатогранність політичного дискурсу. Вона враховує цілі, динаміку та

особливості взаємодії між суб'єктами комунікації. Цей підхід дозволяє систематизувати різноманітні мовленнєві дії, спрямовані як на формування позитивного іміджу, так і на боротьбу з опонентами. Тому, можемо вважати класифікацію Ященкової практичним інструментом для аналізу стратегій у політичному дискурсі.

Отже, дослідження теоретичних основ комунікативних стратегій показує їх важливість і різноманітність у мовленнєвій взаємодії. Комунікативні стратегії — це системи дій, які допомагають досягти певної мети в спілкуванні. Їхня реалізація базується на когнітивних процесах, прагматичних установках та врахуванні особливостей конкретного дискурсу. Зокрема, у політичному дискурсі, стратегії набувають особливого значення, оскільки визначають характер взаємодії між суб’єктами комунікації та їхній вплив на аудиторію.

2.2 Роль метафор у політичному дискурсі

Політична наука сьогодні активно досліджує, як засоби комунікації впливають на масову свідомість. На важливість метафоричності як ознаки політичного дискурсу звертає увагу й О. Чорна. Дослідниця зазначає, що активне використання метафор у політичному контексті призвело до виникнення специфічної метафоричної одиниці — політичної метафори [Чорна О. 2013, с. 639] (Політичною називаємо будь-яку метафору вжиту в політичному дискурсі). На думку Чорної, політичні метафори виникають як результат потреби у вербальній категоризації нових концептів, що відображають специфіку політичних реалій. Це означає, що метафори потрібні для того, щоб надавати новим або складним явищам політичного життя зрозумілої мовної форми. Такі метафори, як зазначає дослідниця, здатні перетворюватися на мовні штампи чи сталі терміни, що закріплюються

у політичному дискурсі. Вони виконують важливу функцію не лише в упорядкуванні політичної комунікації, але й формують стабільні мовні конструкцій, які забезпечують зрозумілість і впізнаваність політичних концептів. З часом ці метафори можуть зазнавати реактуалізації в різних контекстах, знову й знову повертаючись у політичні тексти для позначення чи переосмислення явищ, об'єктів або ситуацій, які вони описують.

Використання метафор у політичному дискурсі є цілеспрямованим і стратегічним засобом впливу. Як зазначає Адріан Бірд [Beard 1997, с. 17-21], метафора є інструментом, який дозволяє політикам і ораторам звертатися до емоцій аудиторії у природній спосіб, що здається більш близьким для її культурного чи соціального контексту. Метафорична мова, також служить для встановлення емоційного зв'язку з реципієнтами. Але те, як вона сприймається, значною мірою залежить від ідеології та цілей того, хто її використовує. Ретельно підібрані слова дозволяють не лише донести певну думку, а й викликати емоційну реакцію, змінити погляди аудиторії та сформувати її ставлення до конкретного питання.

Однак, як зазначає Босман [Bosman 1987, с. 104], ефективність політичних метафор залежить від контексту та особливостей цільової аудиторії. Один і той самий метафоричний опис політичної проблеми може викликати різні реакції у різних групах людей, тому що не всі є однаково чутливими або відкритими до впливу метафоричної мови. Це вказує на те, що сприйняття метафор не є універсальним, а визначається особистими переконаннями, культурним середовищем і соціальними установками реципієнта.

Крім того, у політичному дискурсі метафори часто виконують функцію когнітивного «міста», що допомагає аудиторії краще зрозуміти абстрактні або складні ідеї. Наприклад, метафори війни: «битва за майбутнє», «війна з корупцією», створюють відчуття терміновості та мобілізують суспільство. Тоді як метафори будівництва: «побудова сильного суспільства», тощо, акцентують увагу на конструктивних діях.

Отже, стратегічне використання метафор у політичному дискурсі базується на вмінні оратора враховувати контекст і очікування аудиторії. Ефективність метафор полягає в їх здатності створювати зв’язок між абстрактними політичними поняттями та уявленнями, зрозумілими для слухачів. Для цього оратор має не лише володіти культурним і соціальним контекстом, а й чітко розуміти ідеологічні настрої своєї аудиторії, її цінності та світогляд. Таким чином, стратегічне використання метафор вимагає глибокого розуміння контексту та здатності передбачити реакцію аудиторії.

Дослідження політичних метафор ґрунтується на аналізі численних джерел. До них належать публічні виступи політиків, програмні документи партій і політичних рухів, публікації в засобах масової інформації. Додатково вивчаються записи теле-дебатів, круглих столів, а також передвиборчі виступи й агітаційні матеріали. Ці джерела дозволяють простежити, як політичні метафори інтегруються в мовлення, формують асоціативні образи та впливають на політичний дискурс. Завдяки такому підходу можливо глибше зрозуміти способи впливу метафор на сприйняття певних політичних питань та поведінку громадськості.

У статті Воробйової Г. Ю. виділено три ключові підходи до вивчення політичних метафор, кожен із яких має власну методологічну базу та специфіку:

1. Когнітивний підхід. Когнітивний підхід вже розглядався детально у цій роботі у першому розділі, тому тут зазначимо лише основне. По-перше, когнітивна лінгвістика зосереджується на ролі метафор у структуризації знань і сприйняття політичної реальності. По-друге, згідно з теорією Лакоффа та Джонсона, метафори допомагають переносити властивості знайомих концептів на менш зрозумілі. Підсумовуючи зазначимо, що такий підхід пояснює, як політичні метафори допомагають створювати сталі когнітивні рамки, які сприяють ефективному впливу на свідомість і рішення громадськості [Воробйова 2017, с.91].

2. Дискурсивний аналіз. Дискурсивний підхід розглядає метафори як інструменти влади або ідеологічного впливу. Вони не лише пояснюють політичні процеси, а й активно формують суспільне уявлення про них. При цьому підході метафори використовуються для створення ідеологічно зручних образів і для легітимізації владних рішень [Воробйова 2017, с. 92].

3. Неориторична концепція**.** Неориторика акцентує увагу на емоційному впливі метафори. З її допомогою політики створюють емоційний зв'язок із аудиторією, апелюючи до базових почуттів і цінностей. Наприклад, метафора «держава – це сім'я» викликає відчуття турботи та близькості і призводить до підтримки громадськості. Крім того, цей підхід зосереджується на переконливості політичного мовлення та на його здатності викликати емоційний відгук [Воробйова 2017, с. 92–93].

Отже, політична метафора, безсумнівно, є одним із найефективніших інструментів впливу в політичному дискурсі. Насамперед, вона виконує низку важливих функцій, що роблять її незамінним елементом комунікації. Наприклад, метафора сприяє легітимації дій політичних сил; допомагає формувати суспільну оцінку їхньої діяльності та створює сталі образи, які значно спрощують сприйняття політичної поведінки.

Більш того, слід зазначити, що політична метафора відіграє важливу роль у створенні стереотипних уявлень. Це дозволяє виборцям уникати необхідності додаткового осмислення політичних кроків або специфічної термінології. Важливо підкреслити, що метафора часто містить елементи абстрактності, які формують стабільне уявлення про політиків та їхні ідеї, закріплюючись у масовій свідомості.

Не менш значущим є той факт, що завдяки своїй універсальності та динамічності політична метафора здатна адаптуватися до різних контекстів. Вона діє на кількох рівнях одночасно: емоційному, когнітивному та соціальному, завдяки чому, може викликати миттєвий відгук і довготривалі зміни у сприйнятті. Її гнучкість дозволяє політикам адаптувати свої меседжі

до поточних умов і настроїв аудиторії, будь то криза, економічний спад чи прагнення до єдності.

Особливо важливою є роль метафори в сучасному медійному просторі, де її маніпулятивний потенціал реалізується через публічні виступи, інтерв'ю, новини, політичні шоу тощо. Завдяки яскравим образам, що часто резонують із архетипами або культурними символами, метафора легко передається через різні канали комунікації. Це забезпечує охоплення уваги широкого кола аудиторії.

У сучасному світі, де інформаційний потік стає дедалі насиченішим, метафора має здатність виділяти політичні меседжі з-поміж численних новин. Вона формує уявлення про складні явища у зрозумілій для масової аудиторії формі. Вона, ніби створює певну «рамку» для інтерпретації подій.

Більше того, через повторення у політичному дискурсі метафори можуть закріплюватися в суспільній свідомості, перетворюючись на частину загального дискурсу.

Таким чином, політична метафора — це не просто мовний засіб, а потужний інструмент впливу, який формує суспільну думку, стимулює емоції і визначає поведінку людей у масштабах цілої держави. Її здатність охоплювати глобальну аудиторію робить її незамінною в сучасній політичній комунікації.

РОЗДІЛ 3
СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОР ЯК ЗАСОБУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

3.1 Методи дослідження

При дослідженні метафор застосовуються різноманітні методи та підходи, які дозволяють точно і систематично виявляти метафоричні вирази в текстах, а також, аналізувати їхню внутрішню структуру, функціональні особливості та роль. Дослідження цих аспектів доволі важливе, тому що метафори не лише обмежуються переносними значеннями слів. Запропонований, систематичний підхід до дослідження метафор дає змогу глибше зрозуміти їх використання в мовленні, а також механізми, через які абстрактні чи складні ідеї стають зрозумілішими.

Для досягнення таких цілей важливо використовувати комбіновані методи аналізу. Такий підхід дозволяє розглядати метафори на різних рівнях: від ідентифікації метафоричних структур у тексті до визначення їхнього когнітивного та комунікативного значення.

При написанні цієї роботи, ми спиралася на метод ідентифікації метафори (MIP). Він став ключовим інструментом виявлення метафоричних виразів у великих корпусах тексту. Цей метод, був запропонован групою Pragglejaz у 2007 році, та зарекомендував себе як ефективний підхід до виявлення прихованих метафор, що формують смислове наповнення тексту. Він базується на чітких і систематичних принципах, які дозволяють аналізувати мовні конструкції. Метод MIP передбачає кілька етапів:

1. Спочатку потрібно повністю ознайомитися з текстом, щоб зрозуміти загальний зміст. Цей етап допомагає сформувати цілісне уявлення про контекст, у якому використані потенційні метафори.

2. На другому етапі потрібно визначити лексичні одиниці (слова, фрази), які можуть містити метафоричне значення.

3. Далі потрібно з'ясувати значення цих лексичних одиниць. Але, слід зауважити, що значення, для кожної лексичної одиниці, встановлюється у межах досліджуваного матеріалу.

(1) При цьому, важливо враховувати послідовність викладу тексту: що передує лексичній одиниці, а що йде за нею; адже це може змінювати або уточнювати її значення.

(2) Крім того, важливо з'ясувати, чи має досліджувана лексична одиниця більш базове значення в інших контекстах. Це ключовий етап для розпізнавання метафор, оскільки багато слів, які зустрічаються в текстах, спочатку мають буквальне значення. Згодом, ці значення можуть переноситися в абстрактну або метафоричну площину.

(3) Якщо базове і контекстуальне значення слова контрастують, але водночас мають спільні риси, лексичну одиницю позначають як метафоричну [Steen G. та ін., 2010].

Загалом, цей метод було обрано через його систематичність, чіткість і ефективність. MIP надає покрокову інструкцію, яка дозволяє уникнути суб'єктивності при аналізі, забезпечуючи об'єктивність і надійність результатів. MIP дозволяє аналізувати не лише окремі метафоричні вирази, а й загальну структуру тексту. Це особливо важливо при дослідженні політичного дискурсу. Політичні тексти, як правило, насичені метафорами, які створюють певну картину дійсності. Тому метод MIP допомагає виявляти приховані смисли і маніпулятивні стратегії у промовах політиків. Завдяки системному підходу цей метод забезпечує більш глибоке розуміння того, як метафори формують політичний дискурс, впливають на емоційний стан аудиторії та сприяють розповсюдженню певних ідеологічних переконань.

Для ідентифікації структури метафор у цьому дослідженні було використано класифікацію Лакоффа і Джонсона та їхній когнітивний підхід. Ця теорія є ефективною для розуміння метафор не лише як мовних засобів,

але й як елементів людського мислення і концептуалізації. З детальною класифікацію і описом типології цієї класифікації можна ознайомитись у 1 розділі, 1.2 підпункті. Загалом, класифікація Лакоффа і Джонсона має багато переваг, які роблять її цінним інструментом у проведенні досліджень. Вона зручна тим, що дозволяє чітко визначити концептуальні рамки, на основі яких будується текст. Це особливо важливо для аналізу політичних текстів, де метафори використовуються для формування ідей, маніпуляції сприйняттям і побудови ідеологічних конструкцій.

Поділ метафор на структурні, орієнтаційні та онтологічні дозволяє аналізувати текст системно й послідовно. Це важливо, коли потрібно дослідити великий обсяг матеріалу і уникнути суб’єктивності в оцінці. До того ж, класифікація добре показує, як метафори працюють не лише у якості мовних засобів, а й як частина нашого мислення. Вона допомагає зрозуміти, як через метафори формуються наші уявлення про світ, як вони впливають на сприйняття і навіть на прийняття рішень. Окрім того, метод є універсальним — його можна застосовувати не лише в лінгвістиці, але й у соціології, політичних науках чи навіть психології.

Для ідентифікації вихідного домену метафори або просто — джерела, був адаптований метод, запропонований Zeng H., Tay D., та Ahrens K. [Zeng та ін., 2020 с.146-147]. Першим кроком у процесі визначення джерела метафори є його початкове формулювання. Як правило, воно спирається на судження освічених мовців, які вільно володіють мовою. Ці судження часто ґрунтуються на лінгвістичній інтуїції та відображають спільне культурне та когнітивне розуміння метафоричних виразів. Важливу роль у визначенні вихідного домену відіграє контекст, у якому з’являється метафора. Зазначений контекст може допомогти виявити зв’язки з іншими метафоричними словами, що сприяє правильному розпізнаванню джерела. Це дозволяє краще зрозуміти метафору та її зв'язок з іншими виразами в межах дискурсу.

Після того, як потенційний вихідний домен було визначено, то відбувалась перевірка його точності через авторитетні лексичні ресурси. Наприклад: Macmillan Dictionary [Macmillan Dictionary,2024], який надає загальні визначення та приклади використання слів. У разі виникнення непевності, ми звернуталися до Longman Dictionary of Contemporary English [LDCE,2024], щоб уточнити значення метафоричних слів. У деяких випадках, також використовували Oxford English Dictionary [OED, 2024], для вивчення історичних або менш поширених значень.

Додаткову перевірку можна провести за допомогою WordNet, лексичної бази даних, що організовує слова у синонімічні групи (синсети) та показує їхні взаємозв'язки [WordNet, 2024]. Також, можна звернутися до SUMO, онтології, що зіставляється з WordNet, для аналізу концептуальних і семантичних зв’язків, які можуть дати точніше розуміння джерела метафори [SUMO, 2024]. Це дозволяє глибше зрозуміти значення метафоричних слів і їхній зв'язок з іншими концептами. У нашій роботі до цих джерел не звертались.

Важливо зазначити, що, якщо після минулих етапів, метафоричне джерело досі не визначене, то варто звернутися до аналізу колокацій. Колокація — дистрибутивний вираз або сукупність положень даного висловлення разом з іншими положеннями, що зумовлюють певне значення Будь-яке нове положення, наприклад метафора, інтерпретується на основі пов’язаних із нею колокацій [Літературознавча енциклопедія 2007, с. 499]. Це допоможе виявити зв’язки між ключовими словами тексті. Для цього зручно використовувати Sketch Engine, це програмне забезпечення допомогає в аналізі великих мовних корпусів і виявленні частих сполучень слів [Sketch Engine, 2024]. Аналіз колокацій допомагає краще зрозуміти, як метафоричні слова взаємодіють з іншими елементами мови та які концептуальні структури вони формують. Додатково можна використовувати Oxford Learner's Dictionaries [OLD, 2024], щоб отримати інформацію про звичайні словосполучення та їхній зв’язок з метафоричною складовою.

Незважаючи на застосування вищезазначених методів, можуть виникати ситуації, коли значення метафори залишаються незрозумілими. В таких випадках важливо звернути увагу на контекст метафори в межах більшого тексту чи дискурсу. Це допоможе виявити повторювані теми або концептуальні рамки, які можуть «пролити світло» на джерело метафори. Також, корисним може бути порівняння з подібними метафорами з літератури або інших джерел. Таким чином, можна позбавитись неоднозначності і зробити процес ідентифікації точнішим.

3.2 Критерії відбору матеріалу

Дослідження метафор у політичній риториці вимагає особливої уваги до текстів, які не лише відображають ідеологічні наративи, а й служать засобом впливу на виборців. Для аналізу в цьому дослідженні обрано тексти агітаційних промов політичних лідерів США (Дональда Трампа та Джо Байдена) та Великобританії (Кейра Стармера та Кемі Баденох).

Для аналізу використано чотири промови, які репрезентують агітаційну риторику в різних політичних та культурних контекстах. Зокрема:

1. **Дональд Трамп**. Промова під час першого мітингу у Вако, штат Техас, 2024 рік, є частиною передвиборчої кампанії республіканської партії. У цьому виступі акцент зроблено на критиці чинної адміністрації, мобілізації консервативного електорату та захисті традиційних цінностей.
2. **Джо Байден.** Перша промова в рамках його кампанії 2024 року у Веллі Фордж, Пенсільванія, відображає стратегічні цілі Демократичної партії: об’єднання суспільства, відновлення довіри до державних інститутів і боротьбу за демократію.

3. **Кейр Стармер.** Виступ у Конгресі 2024 року демонструє програмні положення лейбористської партії Великобританії, зокрема акцент на соціальній справедливості, сталому розвитку та реформах.
4. **Кемі Баденох.** Її промова як представниці консервативної партії характеризується захистом економічного прагматизму, традиційних цінностей і зміцненням позицій Великобританії на міжнародній арені.

Промови Трампа й Байдена є яскравим прикладом поляризованої політичної риторики в США. Республіканці традиційно апелюють до ідей економічної свободи, націоналізму та зміцнення кордонів, тоді як демократи зосереджуються на рівності, соціальній відповідальності та інклюзивності.

У промовах британських лідерів відображено інші акценти: лейбористська партія спрямовує зусилля на соціальні реформи, тоді як консервативна — на економічну стабільність і міжнародну роль Великобританії. Таким чином, ці тексти відображають спектр політичних позицій, що дозволяє зробити порівняльний аналіз метафор у контексті різних ідеологій.

Обрані промови належать до періоду активних виборчих кампаній 2024 року. Вони є стратегічними документами, які спрямовані на максимізацію впливу на електорат. Актуальність текстів обумовлена не лише їхньою політичною значущістю, а й насиченістю риторичними прийомами, включно з метафорами. Вибір сучасних текстів дозволяє виявити актуальні тенденції у використанні метафор у політичному дискурсі, що є важливим для розуміння сучасних комунікативних стратегій.

Для відбору текстів застосовано наступні критерії:

1. Політична значущість**.** Обрано промови провідних політиків, які мають вплив на громадську думку та формують порядок денний.
2. Ідеологічна різноманітність. Тексти репрезентують протилежні ідеології (ліві та праві сили).
3. Жанрова належність. Усі тексти є прикладами агітаційних промов, що дозволяє порівнювати комунікативні стратегії в межах одного жанру.

4. Актуальність. Тексти належать до останніх виборчих кампаній, що робить їх релевантними для дослідження сучасних тенденцій.
5. Доступність. Усі тексти доступні у відкритих джерелах, що полегшує їх перевірку та аналіз.

Обрані тексти є репрезентативними зразками агітаційної риторики, які дозволяють аналізувати метафори в різних ідеологічних та культурних контекстах. Використання систематичних критеріїв відбору матеріалу забезпечує наукову обґрунтованість дослідження. Різноманітність політичних сил і жанрових особливостей промов, створює основу для якісного порівняльного аналізу.

3.3 Кількісний аналіз метафор у промовах англомовних політиків

У таблиці нижче наведені найпоширеніших джерела, які зустрічаються у всіх промовах, що входять до досліджуваного корпусу. Теми впорядковано за середньою частотою згадувань у кожній промові. Приклади метафор, що базуються на основі цих джерел джерела див. додатки А, Б, В, Г.

Таблиця 3.4.1

Відсоткове співвідношення метафор

Джерело метафори	Відсоток
Конфлікт	15%
Релігія	12%
Рух	10%
Економіка	8%
Частини тіла	7%
Будівництво	6%
Інші(світло, медицина тощо)	42%

Метафори конфлікту, наприклад: «битва», «війна» чи «боротьба» є найпоширенішими у політичній риториці. Вони дозволяють політикам

створювати драматичний контекст. Ці образи викликають у аудиторії почуття загрози, що сприяє мобілізації виборців та залученню до активних дій. Крім того, метафори конфлікту апелюють до базового інстинкту, а саме — самозбереження, підкреслюючи важливість політичних виборів як екзистенційного виклику.

Релігійні метафори, такі як «священна справа» чи «пройти пекло», використовуються для піднесення політичних ідей на рівень моральних чи сакральних принципів. Ці метафори допомагають політикам продемонструвати важливість своїх поглядів, апелюючи до спільних духовних цінностей аудиторії. Релігійні метафори сприяють створенню образу політичної ідеї як чогось невід'ємного від ідентичності суспільства, консолідуючи підтримку виборців.

Метафори руху, наприклад, «шлях», «падіння» чи «підйом», надають політичній риториці динамічності. Вони дозволяють зобразити політичний процес як цілеспрямований рух, що має визначену мету. Це особливо важливо під час обговорення реформ чи змін, оскільки такі образи допомагають політикам мотивувати аудиторію, показуючи перспективу прогресу або попереджаючи про ризик застою.

Економічні метафори, такі як «успадкувати кризу» чи «руїна в бюджеті», є ефективним інструментом для передачі складних економічних ідей. Вони дозволяють аудиторії легше зрозуміти наслідки політичних рішень, апелюючи до їхнього повсякденного досвіду. Ці метафори часто використовуються для критики опонентів або для демонстрації економічної стабільності як основи політичної кампанії.

Метафори, пов’язані з частинами тіла, а саме: «серце демократії», «хребет нації», допомагають конкретизувати абстрактні поняття та встановити емоційний зв’язок із виборцями. Вони підкреслюють важливість спільних зусиль і стабільності, через асоціації з життєво необхідними функціями тіла. Такі образи часто використовуються для акценту на важливості окремих соціальних груп чи ролі нації як єдиного організму.

Метафори будівництва, як-от «перебудова країни» чи «закладання фундаменту», є ключовими для політичної риторики. Особливо це важливо у промовах, де наявна інформація про майбутні реформи. Вони передають ідеї стабільності, довгострокової перспективи та спільної роботи для досягнення змін. Політики використовують ці метафори, щоб створити у виборців відчуття участі у процесі побудови кращого майбутнього.

Отже, найпоширеніші джерелами метафор у політичній риториці виявились: конфлікт, релігія, рух, економіка, частини тіла та будівництво. Вони обрані через їхню універсальність і здатність викликати емоційний відгук аудиторії. Такі метафори дозволяють політикам ефективно доносити свої ідеї, роблячи їх зрозумілішими та ближчими для аудиторії. Використання цих метафор сприяє мобілізації виборців, зміцненню їхньої підтримки та формуванню емоційного контексту, що є вирішальним у сучасних політичних кампаніях.

Аналізуючи використання метафор у політичних промовах, ми звернули увагу й на частотність застосування цих одиниць, відповідно до типології Лакоффа та Джонсона. Це є важливим фактором, оскільки метафори відповідного типу представляють різні концептуальні моделі, які дозволяють політикам інтерпретувати абстрактні поняття, формувати ставлення аудиторії та забезпечувати логічну цілісність своїх виступів. Нижче, надана таблиця процентного розподілу метафор за зазначеною типологією:

Таблиця 3.4.2

Відсотковий розподіл метафор за типом

Тип метафори	Відсоток
Онтологічна	45%
Структурна	40%
Орієнтаційна	15%

З огляду на цю таблицю можна зазначити, що онтологічні метафори найчастіше використовуються у політичному дискурсі. Це пояснюється їх

здатністю допомогти аудиторії уявити абстрактні поняття як конкретні, більш зрозумілі об’єкти. Політики використовують їх для посилення впливу своїх промов, наприклад, приписуючи абстрактним концептам властивості, що полегшують їх сприйняття.

Структурні метафори посідають друге місце за частотою. Вони дозволяють організовувати абстрактні поняття через терміни інших, більш знайомих концептів. Це допомагає політикам виражати складні ідеї, як-от аргументи чи стратегічні бачення, у зрозумілій формі.

Орієнтаційні метафори використовуються рідше, ніж онтологічні та структурні, але вони грають важливу роль у формуванні ставлення аудиторії до певних понять. Наприклад, метафори «підйому» чи «занепаду» створюють чіткі емоційні та когнітивні асоціації.

Аналіз використання метафор у політичному дискурсі показав, що їхня частотність залежить від комунікативних цілей і функцій. Політики активно використовують різні типи метафор для забезпечення зрозумілості своїх ідей, впливу на емоційний стан аудиторії та підсилення переконливості промов. Метафори, як комунікативні стратегії, не лише сприяють ефективному донесенню інформації, але й допомагають формувати світоглядну картину аудиторії, створюючи потрібні асоціативні зв'язки. Така варіативність у застосуванні метафор свідчить про їхню значущість як ключового інструменту політичної комунікації.

3.4 Застосування метафор як засобу впливу у промовах англомовних політиків

3.4.1 Функціонування метафор як інструменту впливу у промовах американських політиків.

Метафора є потужним когнітивно-риторичним інструментом, який дозволяє політикам ефективно виражати свої

ідеї; маніпулювати почуттями аудиторії та формувати емоційний настрій у виборців. У контексті сучасних політичних кампаній метафори виконують стратегічну роль, допомагаючи кандидатам не лише донести свої погляди, але й мобілізувати електорат через апеляцію до спільних цінностей, страхів чи надій. Особливо актуально це для передвиборчих кампаній у Сполучених Штатах Америки, де політична поляризація часто формує специфічні теми й образи, що резонують з різними групами населення. Прикладом цього є використання метафори *The Wall* або *The Trump wall,* Дональдом Трампом, під час своєї передвиборчої кампанії, у 2016 році [Rodgers, Bailey 2020]. Ця метафора одночасно створила резонанс у прихильників обмеження імміграції, але й викликала критику через спрощення проблеми та ксенофобські нюанси, що супроводжували це порівняння. Метафори також допомагають формувати ідентичність кандидатів та посилювати їхній зв'язок з виборцями. Наприклад, метафори «борця» чи «слуги народу» асоціюються з близькістю до потреб простих громадян.

При виконанні цієї роботи було проведено комплексне дослідження, що включало кілька ключових етапів. По-перше, був виконаний детальний лінгвістичний аналіз текстів для виявлення метафор, зокрема тих, які мають стратегічне значення в риториці політиків. Метафори класифіковано за типами (онтологічні, структурні, орієнтаційні), джерелами (природні явища, боротьба, економіка, будівництво тощо) та прагматичною функцією (мобілізація, переконання, дискредитація опонента, створення позитивного іміджу тощо). У додатках до роботи створено таблиці, які відображають метафори, вжиті обома кандидатами, із зазначенням контексту їхнього використання та потенційного впливу на аудиторію «див. додаток А та Б». Це забезпечує ширший погляд на риторичну стратегію обох політиків та розширює загальні висновки дослідження.

Далі надається короткий порівняльний аналіз використаних метафор у промовах Дональда Трампа та Джо Байдена, що розглядається в контексті їх ролі як певних стратегій комунікації. Зокрема, акцент зроблено на

відмінностях у виборі образів, підходах до формування ключових меседжів і впливі метафор на різні аудиторії. Цей аналіз дозволяє простежити, як риторика обох політиків адаптується до специфіки електоральних груп, суспільних настроїв та політичних викликів.

1. *“2024 is the final battle" vs. "Democracy is on the ballot”*

У цьому прикладі Трамп використовує метафору конфлікту. Вона мобілізує виборців через створення екзистенційної загрози. Також, через драматизацію ситуації створює певний вплив на аудиторію та робить акцент на невідкладності дій. У свою чергу Байден, для опису схожої ситуації, застосовує метафора вибору та відповідальності. Він позиціонує демократію як ключову ставку виборів, закликаючи до усвідомленого голосування. Тим самим, політик апелює до раціональності та відповідальності громадян. Отже, Трамп використовує агресивну риторику для опису майбутніх виборів, тоді як Байден наголошує на важливості громадянського обов'язку.

2. *“Our country is doomed" vs. "We nearly lost America”*

Використовуючи надану метафору, Трамп формує у виборців фаталістичний погляд на майбутнє. Ця метафора акцентує увагу на неминучій кризі. Вона прагне змусити виборців відчути терміновість змін.

З боку застосування Байденом, метафори втрати, створює образ вразливості й небезпеки, але із можливістю відновлення. Вона підсилює ідею боротьби за збереження країни і в цілому підтримує наратив оптимізму.

3. *“Banana Republic” vs. “Freedom, Liberty. A sacred cause”*

Метафора Трампа підкреслює політичну нестабільність і корупцію, натякаючи на деградацію американських цінностей. Вона спрямована на викликання обурення та недовіри до опонентів. Використання Байденом, сакральної метафора, яка позиціонує демократію як святиню, формує образ високої мети та патріотизму. Тому, в той час як Трамп фокусується на негативі, вказуючи на падіння стандартів, то Байден закликає до захисту фундаментальних цінностей.

4. *“That train left the station” vs. “We’re going to continue to build together”*

Метафора втраченої можливості, надає виборцям відчуття, що необхідно повернути минулі досягнення. Метафора прогресу, яку вжив Байден, навпаки, підкреслює перспективи спільного майбутнього. Можна сказати, що Трамп експлуатує ностальгію, тоді як Байден акцентує увагу на позитивному русі вперед.

5. “*Witch hunt” vs. “Democracy had been tested”*

Трамп використовує у своїй промові метафору, що вказує несправедливі судові переслідувань. Це робиться для створення образу жертви. Така метафора, формує симпатію до кандидата й обурення щодо його опонентів. Байден своєю метафорою підкреслює стійкість демократії. Його ціль викликати почуття гордості за теперішній політичний устрій та підкреслити потребу його захищати. Отже, Трамп демонструє себе як жертву, а Байден робить акцент на колективному досвіді боротьби.

6. *“Stuff the ballot boxes” vs. “Trump tried to steal the election”*

Метафора Трампа, стосовно виборчого шахрайства, стимулює недовіру до усього виборчого процесу. Він закликає виборців до активності для захисту чесності виборів. Метафора крадіжки, застосована Байденом, звинувачує Трампа у спробі обману. Вона спрямована на підрив довіри до опонента. Обидва кандидати використовують метафори для атак один на одного, але під різними кутами.

7. *“Their reign will be over” vs. “America is still viewed as a beacon”*

Метафора кінця влади опонентів, натякає на зміни. Вона закликає до підтримки, що має на меті завершити «епоху» суперників. Метафора Байдена підкреслює роль США у світі як символу демократії, через символ світла. Вона формує національну гордість і віру в майбутнє. Тому, коли Трамп більше наголошує на революційних змінах, у своїй промові, Байден пропонує стабільність і підкреслює глобальну роль США.

8. *“I stepped up to fight" vs. "We know America is winning”*

Образ особистої боротьби, який створює метафора вжита Трампом, підкреслює лідерство. Вона викликає довіру у вирішенні проблем. Метафора Байдена, а саме: загальної перемоги, створює оптимістичний настрій та має на меті надихнути. Отже, Трамп фокусується на персональній силі, Байден — на спільній перемозі.

Проаналізувавши ці дві промови, доходимо до висновку, що риторика обох кандидатів відображає різний акцент на базових цінностях. Дональд Трамп концентрується на загрозах, кризах і екзистенційній небезпеці, які вимагають рішучих дій. Його метафори спрямовані на створення почуття терміновості. Це змушує виборців бачити його балотування, як останній шанс уникнути катастрофи. Джо Байден, навпаки, будує свій дискурс навколо цінностей надії, прогресу та патріотизму. Його метафори створюють уявлення про можливість покращення та спільне майбутнє. Він наголошує, що для досягнення змін потрібна єдність і співпраця.

Емоційний фон, який створюється метафорами, суттєво відрізняється у промовах кандидатів. Трамп використовує мову, що викликає страх, тривогу та обурення. Його метафори, як «witch hunt» чи «our country is doomed», апелюють до базових інстинктів захисту та боротьби. Це мобілізує виборців через негативні емоції. Байден, зі свого боку, викликає оптимізм і натхнення. Його метафори, як «we’re going to build together» чи «democracy is a beacon», додають віри у спільне майбутнє й мотивують виборців до активної участі через позитивні образи.

Риторика Трампа й Байдена ілюструє різні стратегії мобілізації електорату. Трамп використовує поляризацію, поділяючи аудиторію на «нас» і «них», де «ми» виступаємо за збереження американських цінностей, а «вони» символізують загрозу. Це формує сильну емоційну прихильність до кандидата через протиставлення. Байден, у свою чергу, акцентує увагу на об’єднанні, залучаючи виборців до спільної мети. Його стратегія базується на

пошуку консенсусу й заклику до національної єдності, де демократичні цінності виступають об’єднуючою платформою.

3.4.2 Функціонування метафор як інструменту впливу у промовах британських політиків. У контексті політики Великої Британії метафори відіграють особливу роль. Вони підкреслюють ключові ідеологічні розбіжності між основними політичними силами. Наприклад, лейбористська та консервативна партії, історично змагаються за домінування в британському парламенті. Представники цих партій доволі часто використовують метафори, щоб акцентувати свої погляди на таких питаннях, як економіка, соціальна справедливість, національна безпека та міжнародні відносини. Через метафоричні образи політики не лише окреслюють власні цінності, але й намагаються дискредитувати позицію опонентів, створюючи контрасти між своїм баченням та альтернативними підходами.

У даному дослідженні увагу зосереджено на метафорах з промов лідерів двох основних політичних партій Великої Британії: прем'єр-міністра Кіра Стармера, що представляє лейбористську партію, та Кемі Баденох, яка є лідируючим політиком консервативної партії. Аналіз цих доповідей дозволяє глибше зрозуміти, як метафори відображають ідеологічні позиції партій, мобілізують електорат та формують суспільний дискурс. У додатках до роботи наведено таблиці, які ілюструють повний список метафор, що використані обома кандидатами, із зазначенням контексту їх застосування та ймовірного впливу на аудиторію «див. додатки В, Г». Надалі пропонуємо розглянути короткий, порівняльний аналіз цих двох промов. Також, у цьому аналізі особливу увагу приділено порівнянню метафоричних стратегій, які використовують ці політики.

1.*“To remove the burden of Tory rule from our shoulders” vs. “Otherwise the left will get more time to ruin our country”*

Кір Стармер використовує метафору «зняття тягаря», щоб описати владу консервативної партії як щось фізично важке. Тобто як щось, що обмежує рух країни вперед. Це підкреслює потребу в змінах та викликає у

слухачів почуття звільнення від обтяжливого впливу минулого. Кемі Баденох, зі свого боку, говорить про те, що ліві «руйнують» країну, наголошуючи на загрозі, яку, на її думку, несе лейбористська партія. Її риторика налаштована на виклик страху та мобілізацію прихильників проти опонентів. Загалом, Стармер акцентує увагу на позитивних змінах, тоді як Баденох фокусується на захисті від небезпеки, яка, за її словами, надходить від політичних супротивників.

2. *"The opportunity to rebuild Britain" vs. "The system is broken"*

Стармер використовує структурну метафору будівництва для опису майбутніх реформ. Образ «перебудови» країни створює позитивну перспективу. Це викликає у слухачів надію на краще майбутнє. Баденох використовує онтологічну метафору «зламаної системи», акцентуючи увагу на недоліках чинного уряду та необхідності негайних реформ. Можна зазначити, що Стармер пропонує конструктивний підхід до проблем, тоді як Баденох зосереджується на виявленні недоліків і кризовій природі ситуації.

3. *"Standing in the full sunlight of democracy" vs. "Politicians have been scared of the truth"*

Стармер використовує онтологічну метафору світла для зображення демократії як позитивного явища, яке приносить прозорість і чесність. Цей образ є позитивним і підкреслює важливість демократичних цінностей. Баденок апелює до онтологічної метафори страху, порівнюючи політиків, які «бояться правди», з недобросовісними діячами. Це додає її риториці образу сміливості та рішучості говорити чесно. Таким чином, Стармер апелює до позитивних емоцій, пов'язаних із демократією, тоді як Баденох формує контраст між своєю сміливістю та слабкістю опонентів.

4. "*Election victories don't fall from the sky" vs. "You can give socialism a new label, but you can sneak it"*

Стармер використовує орієнтаційну метафору, щоб підкреслити, що вибори вимагають зусиль. Це мотивує електорат до участі у виборчій кампанії. Баденох застосовує структурну метафору «маскування»,

демонізуючи соціалізм, який, на її думку, приховується за різними «етикетками». Риторика Стармера підштовхує до колективних зусиль, тоді як метафори Баденох спрямовані на дискредитацію ідеології опонентів.

5. *“Fixing the foundations of our country” vs. “We stopped being leaders and became managers”*

Стармер використовує метафору будівництва для опису реформ як відновлення фундаменту країни. Це створює образ стабільності та довгострокових змін. Баденох, натомість, говорить про лідерство, яке було втрачено, використовуючи структурну метафору політичного управління. Отже, Стармер фокусується на конкретних реформах, а Баденох апелює до необхідності відновлення активного лідерства.

6. *“The backbone of this country — working people” vs. “We let young conservatives down, we need to defend them”*

Стармер використовує онтологічну метафору частин тіла, щоб підкреслити важливість робітничого класу як основи держави. Це додає його риториці соціальної спрямованості. Баденох звертається до онтологічної метафори захисту, наголошуючи на необхідності підтримки молодих консерваторів.

7. *“It is time to turn the page”vs. “The truth is we lost faith and stopped acting like conservatives”*

Стармер використовує метафору книги, що символізує початок нового етапу. Це створює відчуття прогресу та переходу до позитивних змін. Баденох використовує метафору релігії, підкреслюючи ідеологічну кризу серед консерваторів та необхідність повернення до своїх цінностей. Робимо висновок, що Стармер закликає до нового початку, тоді як Баденох акцентує на відновленні минулих принципів.

8. *“The crisis we have inherited means we must go deep into the marrow of our institutions””vs. “If you get the diagnosis wrong, the treatment won’t work”*

Стармер використовує метафору частин тіла для опису необхідності реформ на глибокому рівні. Це створює уявлення про системні зміни. Баденох

застосовує медичну метафору, критикуючи дії опонентів як неправильний «діагноз», що призводить до невдалого «лікування». Таким чином, Стармер акцентує на структурних реформах, тоді як Баденох пропонує більш критичний підхід до оцінки дій опонентів.

Виконавши повний аналіз промов цих двох політиків, можна виділити, що Кір Стармер використовує конструктивний і прогресивний підхід. Його метафори, такі як "*rebuild Britain*" або "fixing the foundations of our country", створюють образ реформ, які будуються на стабільності й тривалості. Це відображає стратегію, спрямовану на залучення широкого електорату через позитивні меседжі про майбутнє. Стармер також активно використовує метафори, пов'язані зі світлом і прозорістю, як, наприклад, "*standing in the full sunlight of democracy*", що підкреслює важливість демократичних цінностей і відкритості. Кемі Баденох, натомість, обирає більш критичний і конфронтаційний підхід, часто звертаючись до образів, які викликають почуття небезпеки або загрози. Її метафори, як-от "*the system is broken*" чи "*socialism in a suit*", спрямовані на дискредитацію опонентів. Вона також використовує метафори, пов'язані зі знищенням і страхом, як "*we lost faith*" або "*fear was everywhere*", формуючи образ своєї партії як єдиної сили, здатної зупинити занепад.

Окрім того, Стармер використовує метафори, які створюють надію та оптимізм, мотивуючи виборців до спільної роботи. Його риторика акцентує увагу на об'єднанні та відновленні. Він також часто звертаючись до соціальних груп, які прагнуть стабільності й прогресу. Наприклад, метафора *"the backbone of this country — working people"* підкреслює важливість робітничого класу, формуючи позитивний імідж інклюзивного лідера. Баденох, у свою чергу, обирає стратегію, спрямовану на викликання тривоги та мобілізації через створення образу загрози. Вона наголошує на кризах та помилках опонентів, використовуючи яскраві метафори на кшталт "*you can sneak socialism"* чи *"diagnosis wrong, treatment won't work"*. Її риторика націлена на зміцнення підтримки серед консервативного ядра виборців.

Стармер дотримується стратегії «об’єднання через прогрес», акцентуючи увагу на спільних цінностях і створенні позитивного бачення майбутнього. Його риторика спрямована на згуртування аудиторії навколо спільної мети — реформувати країну через спільні зусилля. Ця стратегія допомагає залучити виборців, які цінують стабільність і конструктивний підхід до проблем. Баденох використовує стратегію «захисту традицій», орієнтуючись на зміцнення ідеологічного ядра своєї партії. Її метафори акцентують увагу на боротьбі з опонентами, демонізації їхніх ідей та необхідності повернення до фундаментальних цінностей. Це формує образ лідера, здатного захищати національні інтереси від «зовнішніх» загроз.

Промови Стармера й Баденох демонструють суттєві ідеологічні розбіжності між лівим та правим політичними підходами. Стармер пропонує бачення майбутнього, де соціальна справедливість, інклюзивність і реформи є основою для розвитку. Його риторика звернена до ширшої аудиторії. Баденох зосереджується на критиці соціалізму та захисті консервативних ідеалів, апелюючи до традиційних цінностей свого електорату.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було встановлено, що метафора є ключовим механізмом у формуванні комунікативних стратегій англомовних політиків. Вона не лише слугує засобом спрощення складних концепцій, а й виконує когнітивні, емоційні та прагматичні функції, які дозволяють політикам ефективно впливати на аудиторію. Аналіз теоретичних засад, проведений у першому розділі роботи, показав, що метафора відіграє важливу роль у концептуалізації реальності, структуруючи наші думки за допомогою образів, які спираються на тілесний досвід і культурні асоціації. Зокрема, класифікація Лакоффа і Джонсона дозволила визначити основні типи метафор, такі як орієнтаційні, онтологічні та структурні, які часто використовуються в політичному дискурсі для створення емоційного зв’язку з аудиторією.

Крім того, це засвідчило, що метафори відіграють важливу роль у встановленні логічних зв’язків між абстрактними поняттями, сприяючи їхньому більш глибокому розумінню через знайомі образи. Цей функціональний аспект дозволяє політикам структурувати свої повідомлення так, щоб вони відповідали очікуванням і потребам аудиторії. А також, формувати ефективні стратегії переконання.

Прагматичний аспект метафор, розглянутий у другому розділі, показав, що вони не лише адаптують складні ідеї до рівня сприйняття аудиторії, а й можуть бути ефективним інструментом маніпуляції. Метафори дозволяють політикам підкреслювати або приховувати певні аспекти повідомлення, створюючи ідеологічно забарвлені наративи. Наприклад, метафори будівництва створюють позитивний образ розвитку та стабільності, хоча можуть приховувати невизначеність планів чи потенційні ризики. Релігійні метафори сприяють зміцненню морального авторитету політичних ідей, викликаючи довіру та підтримку. Метафори конфлікту акцентують на

антагонізмі та мобілізують аудиторію для активних дій, створюючи атмосферу боротьби проти уявного ворога. Вони часто використовуються для легітимізації політичних рішень у кризових ситуаціях. Метафори руху підкреслюють ідею прогресу, спільної мети та динаміки змін, формуючи уявлення про політичний процес як про кероване, послідовне просування до кращого майбутнього. Метафори частин тіла роблять абстрактні ідеї більш доступними через знайомі фізичні образи, дозволяючи персоніфікувати нації, організації чи ідеї. Вони сприяють створенню емоційного зв'язку між політиками, їхніми ідеями та аудиторією.

Важливо зазначити, що метафори також виконують важливу функцію в побудові політичного іміджу. Вони дозволяють політикам позиціонувати себе у вигідному світлі, маніпулювати громадською думкою та отримувати підтримку своїх політичних ідей. Метафори не лише формують та визначають сприйняття певних політичних ідей, але й допомагають адаптувати повідомлення до конкретного соціального контексту, сприяючи досягненню політичних цілей.

Проведений порівняльний аналіз метафор у промовах Джо Байдена, Дональда Трампа, Кіра Стармера та Кемі Баденох дозволив виявити специфічні риси риторики кожного з політиків. Зокрема, Байден часто використовував метафори подорожі, які акцентують на поступовому прогресі та спільних досягненнях. Дональд Трамп надавав перевагу метафорам конфлікту, що підсилювало антагонізм між різними групами та викликало відчуття терміновості. У промовах Стармера домінували метафори будівництва, які формували образ стабільності та довготривалих змін, тоді як Баденох використовувала релігійні метафори для надання морального забарвлення своїм аргументам.

Розроблений у роботі метод ідентифікації метафоричного джерела, адаптований із робіт Zeng H., Tay D., та Ahrens K., виявився ефективним для визначення концептуальних доменів, які домінують у риториці англомовних політиків. Наприклад, домен «конфлікт» домінував у промовах Трампа,

створюючи наратив протистояння, тоді як домен «руху» у риториці Байдена акцентував на колективних зусиллях і поступовому розвитку. Аналіз також показав, що використання певних доменів значно залежить від культурного контексту та специфіки аудиторії.

Результати дослідження підтвердили, що метафори виконують не лише естетичну, а й стратегічну функцію в політичному дискурсі. Вони впливають на емоційний стан аудиторії, спрощують складні політичні концепції та формують ідеологічні рамки. Зокрема, структурні метафори сприяють систематизації політичних послань, орієнтаційні метафори встановлюють ціннісні орієнтири, а онтологічні роблять абстрактні поняття більш зрозумілими та доступними.

Дослідження виявило перспективи для подальших наукових пошуків. Одним із ключових напрямків є аналіз міжкультурних відмінностей у використанні метафор, у політичному дискурсі, що дозволить визначити універсальні та специфічні особливості риторики політиків. Іншим перспективним напрямком є дослідження ефективності метафор у нових медіа, таких як соціальні мережі. Це дозволить виявити, як політики адаптують свої повідомлення до цифрових платформ, використовуючи метафори для залучення аудиторії, мобілізації емоційної підтримки та побудови політичних наративів у глобалізованому інформаційному середовищі.

Таким чином, метафора залишається незамінним інструментом у політичному дискурсі, забезпечуючи впливовість комунікації, формування емоційного зв’язку та концептуалізацію складних ідей. Вона виконує стратегічні, когнітивні та емоційні функції, які роблять її невід'ємною частиною комунікативних стратегій сучасних англомовних політиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Академія, 2004. 342 с.

2. Воробйова Г. Ю. Концептуальні підходи до дослідження політичних метафор.Політичне життя.2017.№3.89–94с.URL : http:nbuv.gov.uaUJRNpollife_2017_3_18 (дата звернення 07.09.2024).

3. Кобозева І. М. Прагматичний підхід до ідентифікації метафори у політичному дискурсі ЗМІ. Мова масової інформації як об'єкт міждисциплінарного дослідження. 2001, с. 477.

4. Козубська І.Г.Типологія комунікативних стратегій і тактик у межах прагматики тексту (на матеріалі англомовних монографій з інформаційних технологій). Science and Education a New Dimension.Philology. Будапеш,2017. № 137.С.30-34. URL: https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/03/The-typology-of-communicative-strategies-and-tactics-within-the-scope-of-text-pragmatics-using-English-language-mono-graphs-on-Information-Technologies-as-example-I.-H.-Kozubska.pdf(дата звернення 25.07.2024).

5. Колокація. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1 : А. С. 499

6. Руденко А. С. Структурні та семантичні особливості метафор в американському варіанті англійської мови. *Перекладацькі інновації : матеріали II Всеукр. студ. наук.-практ. конф,* м. Суми, 15-16 бер. 2012 р. Суми, 2012. 21– 23 с.

7. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 240 с.

8. Соболевська П. О. Використання метафор англійської мови під час формування лексичних навичок. *Вісник психології і педагогіки : зб. матер.*

студ. наук. конф., м. Київ, 28 лют. 2013 р. Київ, 2013. URL: https://bit.ly/3DdFc4x (дата звернення 25.07.2024).

9.Стретович Т. П. Класифікаційне розмаїття видів метафор. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.* Серія 9 : Сучасні тенденції розвитку мов. 2017. Вип. 16. 232-239 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_9_2017_16_30(дата звернення 25.07.2024).

10.Тишко О. В. Лінгвістичний аналіз поняття фрейму. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія».* Серія «Філологічна», Острог, 2009. Вип.11. 391-399 с.

11.Хорошун О. О. Концептуальна метафора: актуальні засади дослідження. URL : https://bit.ly/3OTCkfG (дата звернення 09.07.2024).

12.Чорна О. О. Особливості функціонування метафори в політичному дискурсі сучасної публіцистики (на матеріалі української та чеської періодики). *Лінгвістика і поетика тексту*, 2013. № 9. 637–643 с.

13.Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник – Київ.: Академія, 2010. 312 с.

14. Aristotle. Poetics. Trans. I. Bywater. *The Complete Works of Aristotle: The Revised Oxford Translation.* 1984. 2 Vols. Ed. Jonathan Barnes. Princeton, NJ:Princeton University Press. URL: http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text.jsp?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0056%3Asection%3D1457b(дата звернення 25.07. 2024).

15. Beard A. The Language of Politics Intertext (London, England). Publisher, Routledge, 2000. 121 с.

16. Black M. Metaphor in Proceedings of The Aristotelian Society. 1954, 55, 273-294 с.

17. Bosman J.(1987). Persuasive Effects of Political Metaphors.Metaphor and Symbolic17. Bosman J.(1987). Persuasive Effects of Political Metaphors.Metaphor and Symbolic Activity,2(2),97113c. URL : https://doi.org/10.1207/s15327868ms0202_2 (дата звернення 31.09.2024). Activity,2(2),97–113c.

URL:https://doi.org/10.1207/s15327868ms0202_2(дата звернення 31.09.2024).

18. Bryan F. Vico on Metaphor: Implications for Rhetorical Criticism. Source : Philosophy & Rhetoric, Vol. 19. No. 4. 1986. 255-265c.

19.Charteris-Black J. Politicians and Rhetoric. The Persuasive Power of Metaphor. Palgrave MacMillan (Basingstoke), 2006. 256 p.

20.Drewniany B., Jewler A. Creative strategy in advertising. Wadsworth Publising, 2010. 332 c.

21. Faerch C., Kasper G. Strategies in Interlanguage Communication. New York: Longman, 1983. 248 p.

22. G. Lakoff, M. Johnson. Metaphors We Live By. Chicago : University of. Chicago Press, 1980. 242 c.

23. Gabbay D. M., Woods J. Fallacies as cognitive virtues. Logic, Epistemology, and the Unity of Science. Games : Unifying logic, language, and philosophy. 2009. Vol.I. 1(5). 57–98 p.

24.Grice P. Logic and Conversation. Studies in the Way of Words. Cambridge (Mass.), L. : Harvard Univ. Press, 1991. P: 22–40

25. Hinman L. Nietzsche, Metaphor, and Truth. Philosophy and Phenomenological Research, 43(2), 1982. С: 179–199 URL: https://doi.org/10.2307/2107528 (дата звернення 30.07. 2024).

27. Lakoff G. Metaphor, Morality, and Politics, Or, Why Conservatives Have Left Liberals in the Dust. URL:
https://georgelakoff.com/wpcontent/uploads/2011/03/metaphor-morality-and-politics-or-why-conservatives-have-left-liberals-in-the-dust.pdf (дата звернення 30.09.2024):

26. Kates C. A Pragmatic Theory of Metaphor. Forum Linguisticum. IV. 1979. P:138–158.
URL:https://www.researchgate.net/publication/260123041_A_Pragmatic_Theory_of_Metaphor (дата звернення 26.09.2024).

28. Lakoff G. Moral Politics: What Conservatives Know That Liberals Don't. Chicago: The University of Chicago Press, 1996. 413 p.

29. Langacker R.W. Cognitive grammar. A basic introduction. New York : Oxford University Press, 2008. 562 p.

30.Langacker R. W. Foundations of cognitive grammar. V. 1: *Theoretical Prerequisites. Stanford, CA* : Stanford University Press, 1987. XI. 516 p.

31. Metaphor. Definition of Dead Metaphor by Merriam-Webster. URL: https://www.merriam-webster.com/dictionary/dead%20metaphor (дата звернення 25.08. 2024).

32. Musolff A. Political Metaphor Analysis: discourse and scenarios. London: Bloomsbury Academic, 2016. 194 p.

33. Ponzio A. Metaphor and poetic logic in Vico. Semiotica. 2006(161): 231-248 c. URL: https://doi.org/10.1515/SEM.2006.064(дата звернення 25.08. 2024).

34. Selinker L. Interlanguage, IRAL; International Review of Applied Linguistics in Language Teaching. Heidelberg Vol. 10, Iss. 3, 1972. 209 p.

35. Sperber D., Wilson D.. Relevance: Communication and Cognition. 2nd ed. Oxford: Basil Blackwell. 1995. 326 p.

37. Steen G., Dorst A., Herrmann J., Kaal A., Krennmayr T., Pasma T. A method for linguistic metaphor identification: From MIP to MIPVU. 2010. URL: https://doi.org/10.1075/celcr.14 (дата звернення 26.08.2024).

38.Verschueren, J. 1999. Understanding Pragmatics. URL: https://www.researchgate.net/publication/282016316_Understanding_Pragmatics (дата звернення 26.08.2024).

39. Zeng W., Tay D., Ahrens K. A multifactorial analysis of metaphors in political discourse: Gendered influence in Hong Kong political speeches. *Metaphor and the Social World.* 10. 2020. 141-168 p. URL: 10.1075/msw.19016.zen (дата звернення 19.10.2024).

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

40. (LDCE) Longman Dictionary of Contemporary English. URL: http://www.ldoceonline.com/(дата звернення 21.10. 2024).

41. (OED) Oxford English Dictionary. URL: http://www.oed.com/ /(дата звернення 21.10.2024).
42.(OLD) Oxford Learner's Dictionaries. URL:https://www.oxfordlearnersdictionaries.com///(дата звернення 21.10.2024).
43. Macmillan Dictionary. URL: http://www.macmillandictionary.com/(дата звернення 2024).
44. Sketch Engine. URL: https://www.sketchengine.eu//(дата звернення 21.10.2024).
45. SUMO. URL: http://www.adampease.org/OP/(дата звернення 2024).
46. WordNet. A Lexical Database for English. URL: https://wordnet.princeton.edu/(дата звернення 21.10.2024).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

47. Biden’s first campaign speech of the 2024 election year. URL: https://apnews.com/article/biden-speech-valley-forge-trump-campaign bda2293cac2b30e49157c2e6fb256d64 (дата звернення 22.11.2024).
48. Donald Trump first 2024 presidential campaign rally in Waco, Texas. URL: https://www.rev.com/transcripts/donald-trump-hosts-first-2024-presidential-campaign-rally-in-waco-texas-transcript (дата звернення 22.11.2024).
49.Kemi Badenoch’s leadership address, 2024. URL: https://www.youtube.com/watch?v=12eFckpBFTU(дата звернення 30.11.2024).
50. Prime Minister Keir Starmer's speech to Congress 2024. URL: https://www.youtube.com/watch?v=esoOncF_Oic(дата звернення 22.11.2024).
51. Rodgers L. Bailey D. Trump wall – all you need to know about US border in seven charts. BBC News. 2020. URL: https://www.bbc.com/news/world-us-canada-46824649 (дата звернення: 30.10. 2024).

ДОДАТОК А

DONALD TRUMP FIRST 2024 PRESIDENTIAL CAMPAIGN RALLY IN WACO, TEXAS

Метафора	***Тип метафори***	***Джерело***	***Прагматика***
2024 is the *final battle*	Структурна	Конфлікт	Розглядає ситуацію як конфлікт, що вимагає рішучих дій.
They’re *going down the tubes* because they don’t want to tell the truth	Орієнтаційна	Рух	Зображує кризову ситуацію, що натякає на неминуче падіння
Our country is *doomed*	Онтологічна	Фатальність	Висловлює фаталістичний погляд, підсилюючи відчуття кризи
Banana Republic	Онтологічна	Економіка	Термін, що означає країну з політичною нестабільністю та корупцією, спрямований на підрив довіри
That train left that station a long time ago	Орієнтаційна	Подорож	Натякає на втрачену можливість
They’re going to *lose their race*	Онтологічна	Конфлікт	Натякає на неминучу поразку
Witch hunt	Структурна	Релігія	Розглядає ситуацію як несправедливі переслідування, використана для мобілізації прихильників
I stepped up to *fight for America*	Структурна	Конфлікт	ПідкреслюЄ ідеї самопожертви та особистої відваги
Crush our spirit	Онтологічна	Релігія	Викликає відчуття пригнічення та втрати
He *went through* two years of *hell*	Онтологічна	Релігія	Метафора страждання як фізичного досвіду
They can see what *powerful shoulders* I have	Структурна	Частини тіла	Використовує тіло для уособлення

			сили
My poll numbers have *gone through the roof*	Орієнтаційна	Рух	Використовується для вираження швидкого зростання
Stuff the ballot boxes	Структурна	Шахрайство	Вказує на фальсифікацію виборів, підкреслюючи обман
Their rein will be over	Онтологічна	Конфлікт	Натякає на кінець контролю
I gave them hundreds and hundreds of javelins, whereas Obama gave them *pillows*	Структурна	Фізичне середовище	Протиставляє силу та захист, підкреслюючи підхід мовця як більш проактивний в порівнянні зі слабкішим
They pulled the wool over his eyes	Структурна	Маскування	Використана для критикування недостатнього розуміння
China doesn't *have any wind* near that money	Онтологічна	Фізичне середовище	Натякає на відсутність конкуренції чи загрози
Tariff hunting	Структурна	Економіка	Підкреслює агресивність в економічних переговорах
Setting fire to your life savings	Структурна	Вогонь	Описує фінансову руїну, асоціюючи її з насильницькою, подією

ДОДАТОК Б

BIDEN'S FIRST CAMPAIGN SPEECH OF THE 2024 ELECTION YEAR

Метафора	***Тип метафори***	***Джерело***	***Прагматика***
General Washington *knew something in his bones*	Онтологічна	Частини тіла	Показує, що певне переконання сприймається як очевидне і не потребує додаткової аргумментації
Freedom, Liberty. Democracy. American democracy. *A sacred cause*.	Структурна	Релігія	Демонструє важливість демократії через сакральний образ
We nearly *lost America, lost it all*	Онтологічна	Втрата	Підкреслює вразливість нації
He's willing to *sacrifice our democracy*	Онтологічна	Релігія	Показує ризикованість дій, асоціюючи їх із жертвоприношенням, щоб створити образ загрози
It's about the future we're going to continue to build together	Структурна	Будівництво	Створюючи позитивний і об'єднуючий образ
They hunted for Speaker Pelosi	Структурна	Переслідування	Підкреслює агресивність дій
He left the dirty work to others	Структурна	Побут	Символізує уникання відповідальності
Police officers — *public servants*	Онтологічна	Соціальна сфера	Метафора підкреслює роль поліції як символ захисту і правопорядку
Trump *exhausted every legal avenue* available to him to overturn the election	Структурна	Шлях	Описання цього процесу підкреслює безнадійність і остаточність спроб Трампа

Took Trump back to the truth	Онтологічна	Рух	Метафора наголошує на важливості правди у політичних дебатах
The guy who claims law and order *sows lawlessness and disorder*	Структурна	Врожаю	Зображує політичні дії як причину порушення порядку і стабільності, передаючи ідею руйнівного впливу
Trump was trying *to steal history*	Онтологічна	Крадіжка	Символізує спробу змінити суспільну пам’ять
He tried *to steal the election*	Онтологічна	Крадіжка	Символізує недобросовісність і спробу обману
They were there *to destroy the Constitution*	Структурна	Знищення	Символізує атаку на основи держави, викликає відчуття загрози
He’s not hiding the ball	Онтологічна	Гра	Символізує прозорість і відкритість через образ гри
This is like something *out of a fairy tale, a bad fairy tale*	Структурна	Література	Метафора використовується для підкреслення надмірної, майже фантастичної або абсурдної ситуації
Blood of America’s is being poisoned	Онтологічна	Частини тіла	Відображає демографічні зміни; спонукає до расових упереджень
American *democracy had been tested*	Онтологічна	Випробування	Має на меті мобілізацію виборців, показуючи, що демократія не є гарантованою і потребує захисту
Democracy is on the ballot	Онтологічна	Політика	Ця метафора

			стимулює громадян до участі в політичному процесі
Democracy is how we open the doors of opportunity wider and wider with each successive generation	Структурна	Фізичне середовище	Символізує демократію як засіб доступу до нових можливостей
But *if democracy falls, we'll lose that freedom*	Орієнтаційна	Невдача	Уявляє демократію як вертикальну структуру, де падіння символізує крах або втрату стабільності
I will not let Donald Trump and the MAGA Republicans *force us to walk away now*	Орієнтаційна	Рух	Символізує відступ або здачу позицій
You serve your country	Структурна	Служіння	Вираз підкреслює важливість відданості та обов'язку перед країною, в контексті патріотизму
We don't foster fear	Структурна	Розвиток	Метафора демонструє відмову від політики, що створює атмосферу страху
We know *America is winning*	Структурна	Боротьба	Уявляє націю як учасника битви, який досягає перемоги, викликає оптимізм і гордість
None of you believe *America is failing*	Структурна	Боротьба	Створює контраст із успіхом, уявляючи поразку або занепад
America is still viewed as *a beacon of democracy* for the world	Онтологічна	Світло	Метафора підкреслює позитивний імідж Америки на міжнародній арені. Вона також працює як мотиваційний заклик до дії
I believe with every fiber there's nothing beyond our	Онтологічна	Частини тіла	Передає ідею глибокої впевненості.

capacity			Фраза “there’s nothing beyond our capacity” служить мотиваційним закликом, наголошуючи на необмежених можливостях.

ДОДАТОК В

PRIME MINISTER KEIR STARMER'S SPEECH TO CONGRESS 2024

Метафора	***Тип метафори***	***Джерело***	***Прагматика***
Brighton holds a special place in my heart	Онтологічна	Частини тіла	Емоційний зв’язок із містом описується через метафору, підкреслюючи його важливість на особистому рівні
I sat on the opposition benches	Орієнтаційна	Фізичне середовище	Підкреслює розділення влади та опозиції
To *remove the burden* of Tory *rule from our shoulders*	Онтологічна	Визволення	Заклик до змін і звільнення від «тягаря» минулої політики
Held the social fabric of this country together	Онтологічна	Єднання	Створення образу єдності та сили
The opportunity *to rebuild Britain*	Структурна	Будівництво	Підкреслює потребу в оновленні країни
We have *to roll up our sleeves* and change our country	Онтологічна	Праця	Використовує метафору праці, щоб показати готовність до змін
They were prepared *to salt the earth of Britian’s future*	Структурна	Знищення	Натяк на руйнівну політику опонентів
The *backbone* of this country — *working people*	Структурна	Метафора частин тіла	Показує ключову роль робітничого класу
Standing in the full *sunlight of democracy*	Онтологічна	Світло	Посилює надію та віру в демократичні цінності
And I’m afraid if we don’t take action – it’s a *cheque that will bounce*	Структурна	Фінанси/рух	Попереджує про ризики бездіяльності
Britain left with a *social black hole and a financial one*	Онтологічна	Гравітація/економіка	Підкреслює серйозність соціальної та фінансової кризи

Nobody in this room wants to hear such a *gloomy forecast*	Орієнтаційна	Погода	Використовується метафора «похмурого» майбутнього, задля створення емоційного ефекту
Fixing the foundations of our country	Структурна	Будівництво	Показує важливість реформ
The crisis we have inherited means we must go deep into the marrow of our institutions	Онтологічна	Економіка	Стимулюює до підтримки реформ на системному рівні
The service of working people will be our anchor	Структурна	Мореплавство	Створює образ надійності та викликає підтримку через згадану метафору
Election victories don’t fall from the sky	Орієнтаційна	Фізичне середовище	Мотивує до активної участі у виборчій кампанії
Paul has always been a *campaigning force of nature*	Онтологічна	Фізичне середовище	Створює позитивний імідж
Congress – this is the opportunity of power	Онтологічна	Сила	Конгрес описується як об'єкт, що дає можливість реалізації влади
This country needs a new path on growth	Орієнтаційна	Шлях	Прагматика вказує на необхідність нового напрямку для розвитку країни
I will not take lectures from the Tories	Структурна	Освіта	Виконує функцію самоствердження та відмежування від позиції опонентів
The public sector demoralised, burnt out in some places – gripped – by a recruitment and retention crisis	Онтологічна	Знищення	Підкреслюється серйозність кризи та потреби реформ
There is a mood of change in the business	Онтологічна	Емоції	Створює позитивне сприйняття до

world			нових реформ
Business leaders are not knocking on my door saying they want to rip up employee rights	Структурна	Запрошення	Демонструє стабільність у переговорах із бізнесом та підтримку прав працівників
It is time to turn the page	Структурна	Книга	Символізує початок нового етапу в політиці
The path through the mess the Tories made	Орієнтаційна	Шлях	Описує процес подолання наслідків попередньої політики як шлях через безлад
That is the road we are on, congress, and we won’t turn away from it	Орієнтаційна	Шлях	Забезпечує підтримку та довіру до обраної стратегії
We will keep to the course of change, *reject the snake oil of easy answers*	Структурна	Медицина	Підкреслює серйозність намірів і дискредитацію опонентів

ДОДАТОК Г

KEMI BADENOCH'S LEADERSHIP ADDRESS 2024

Метафора	***Тип метафори***	***Джерело***	***Прагматика***
It is time to tell the truth	Онтологічна	Етика	Заклик до чесності, створення довіри
Politicians *have hidden behind spin*	Орієнтаційна	Частини тіла	Викриває маніпуляції, дискредитує опонентів
Politicians have been *scared of the truth*	Онтологічна	Емоції	Створює образ сміливості промовця, порівнюючи з опонентами
The system is broken	Онтологічна	Механіка	Показ необхідності реформування системи
Without a plan to fix the system, you end up just announcing policies	Структурна	Механіка	Підтримує ідею комплексного підходу до реформ
I am no longer a bright-eyed bushy tailed *backbencher*	Онтологічна	Фізичне середовище	Демонструє досвід та компетентність
Otherwise *the left will get* more time to *ruin our country*	Онтологічна	Знищення	Демонізація опонентів, заклик до дії
Our country needs us	Структурна	Соціальна сфера	Викликає почуття обов'язку, сприяє єднанню
It's clear that this *labor government will leave a mess*	Онтологічна	Порядок	Негативно позиціонує опонентів, підвищує привабливість власної позиції
If you get the diagnosis wrong the treatment won't work	Структурна	Медицина	Оцінює та критикує неправильні дії опонентів
I grew up in a place where *fear was*	Орієнтаційна	Простір	Підкреслення впливу страху

everywhere			
The truth is *we lost faith* and stopped acting like conservatives	Онтологічна	Релігія	Висвітлення ідеологічної кризи, заклик до повернення минулих цінностей
You can be in government and not have power	Онтологічна	Сила	Вираження розриву між номінальною владою та реальним впливом
We set a target with no plan on how to meet it	Структурна	Ціль	Критикує неструктурованість дій
It is socialism returned. *Socialism in a suit*	Онтологічна	Одяг	Підкреслює загрозу певної політичної ідеології
British public knows that socialism doesn't work. They know. *But you can give it a new label. You can sneak it*	Структурна	Маскування	Демонізує соціалізм, посилює ідеологічний контраст
We stopped *being leaders* and *became managers*	Структурна	Політика/економіка	Мотивує до відновлення лідерства
I have seen what happens *when a country loses sight of those principles*	Орієнтаційна	Орієнтація	Закликає до відновлення цінностей, попереджає про можливі наслідки
We did not always *defend our values*. We *did not defend capitalism*	Структурна	Захист	Стимулює до боротьби за певні ідеологічні цінності
We have *let young conservatives down*, we need to defend them	Онтологічна	Спільнота	Закликає підтримувати молодь, формує образ турботливого лідера

SUMMARY

The object of this research is the communicative strategies employed by English-speaking politicians, where metaphor serves as a powerful tool for influencing audiences and shaping political narratives. The aim of the study is to explore the role of metaphor as a communicative strategy in political speeches by English-speaking politicians. It seeks to identify its cognitive aspects, pragmatic functions, and its influence on the construction of political narratives.

The research draws on key theories of metaphors in linguistics (F. Nietzsche, M. Black, J. Lakoff and M. Johnson, J. Charteris-Black), pragmatics theory (J. Verschueren, H. P. Grice, D. Sperber, and D. Wilson), the Metaphor Identification Procedure (MIP) by the Pragglejaz Group, and pragmatic studies (J. Bosman).

The study established that metaphor is a central mechanism in shaping the communicative strategies of English-speaking politicians. It serves a variety of pragmatic functions, simplifying complex concepts and effectively influencing the audience. Based on Lakoff and Johnson's classification, three main types of metaphors were identified—orientational, ontological, and structural—that structurally shape political messages.

The application of the MIP method demonstrated that the selection of metaphorical domains is influenced by cultural contexts. The study found that metaphors play a crucial role in shaping ideological frameworks, adapting complex ideas to the audience’s level of understanding, and manipulating emotions and perceptions.

The study highlight opportunities for further intercultural studies and the analysis of metaphors in digital media, particularly within the realm of political discourse.

Keywords*: metaphor, political metaphor, pragmatics, English political discours*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Коса Ганна Вікторівна, студентка 2 курсу, форми навчання денної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, адреса електронної пошти kossahanna@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Метафора як частина комунікативних стратегій англомовних політиків» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України
«Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ Коса Г.В.